

C:\Users\Plazma\Desktop\308\Kirill_Bulycov-Povidky.PDB

PDB Name: Kirill_Bulycov-Povidky
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 6.7.2005
Modification Date: 6.7.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Kir Bulycov

Vysvěcení chrámu Ananda

Výzkumná stanice je nesmírně obrovská, a přitom připadá cestujícímu z korábu který sem letí, jako zelená jiskřička na stínítku lokátoru. Já jsem se dokonce za ty tři týdny, co jsem tu strávil, nestačil seznámit se všemi obyvateli a nestačil jsem ani pobýt ve všech laboratořích.

Usedl jsem na posteli a tak tak jsem se stačil chytit za držák. Od rána tu totiž panoval stav beztlíže. Před pokusy s obrazovkou bylo otáčení přerušeno - stanici bylo nutno zorientovat s přesností jednoho mikronu. Chvilí jsem poseděl, naslouchal slabému šumu a šramotu, který pronikal celou stanicí. Ať jsou takové zvuky sebeslabší, je to kouzelné svědectví o životě, kontrast s beznadějným prázdňem prostoru.

Sylvie sedí u nejvzdálenější zdi od obrazovky, na špičatých kolenou má blok. Nesměle a vděčně se na mě usmívá. Dnes je opravdu náš den. Sylvie a já jsme totiž jediní odborníci, pro které bude obrazovka pracovat. Ti ostatní ji projektovali, vypočítali, sestavovali a ladili. My se budeme dívat. Sylvie je antropolog. Já jsem historik.

Kapitán usedl do křesla před samotnou obrazovku, která byla velká přes celou stěnu, zatím ale černá, bezdná.

Všichni kolem byli klidní, zdálo se, že až přespříliš klidní.

„Já tomu stejně nevěřím," řekla Sylvie při pohledu na Tika. Ten se sklonil k mikrofonu a diktoval nějaká čísla. Pak se napřímil, přešel po nás pohledem jako vojevůdce před bitvou, pohlédl na obrazovku a řekl:

„Světlo!"

„Zhasnout!"

„Začněte!" ozvalo se z velitelského můstku.

Na černé elipsovitě obrazovce vznikl světlý oblak, který se zrodil někde v jejím nitru, rozsvěcoval se a byl stále blíž, šířil se až k okrajům obrazovky, přebíhaly po něm zelené jiskry. Tak to trvalo asi minutu, pak obrazovka zmodrala, v její dolní části se objevily rezavé a bílé skvrny. Široký modrý pruh se proměnil v oblohu. Na okrovém písku se objevily domy, vznikly hluboké brázdy na úzké cestě vyrostlo několik palm.

„Všechno je v pořádku," řekl Tike. „Jsme na místě."

„Na správném místě?" zeptal se kapitán.

„Malý okamžik," řekl jsem.

Bylo poledne. Tenký proužek prachu se vznášel nad zemí rozrytou a zdupanou buvolí. Do výše se tyčila rozestavěná budova obklopená bambusovým lešením. Byl to střed obrazu, který jsme pozorovali. Táhl se sem spousta buvolích spřežení naložených žlutými cihlami. Na pružných bambusových tyčích udržoval rovnováhu řetězec do půli těla nahých lidí. Nahoře pracovali kameníci.

V levé části obrazovky bylo vidět verandu, sloupy bohatě vyřezávané. Před ní podřimovali dva vojáci s kopím v rukou...

„Tak co, profesore?"

Všichni z laboratoří čekali na mou odpověď.

„To je Pagan," řekl jsem. „Konec jedenáctého století."

„Hurá!" řekl někdo tiše.

„Podívejte se!" zvolala Sylvie, které se podařilo ukrýt v koutku. „Podívejte se, je tam nějaký člověk!"

Vrásčitý vyschlý stařec nesl v náručí nějakou hliněnou nádobu. Šel tak blízko, že ho bylo vidět naprosto přesně a mohli jsme mu spočítat všechny vrásky. Až nám bylo divné, že nás nevidí. Na okamžik se zastavil, podíval se směrem k nám, povzdychl si a šel dál. Jeho pohled okamžitě přerušil všeobecné veselí.

„Škoda, že ten biograf není se zvukem."

„Profesore, dalo by se poznat, co povídají?"

„Těžko, uplynulo už skoro tisíc let."

„Tak nám něco o nich povězte."

„Nebude vás to nudit?"

„Ani nápad."

Po obrazovce přejely klikaté čáry poruch.

„Dej tam vyšší výkon," řekl kapitán Tikemu.

„Už je to pryč," řekl Tike. „Tak tři čtyři minuty."

„Tak povídejte, profesore."

„Bylo to velké panství. Táhl se od Himálaje až do hor jižní Číny k Bengálskému zálivu. Existovalo dvě stě padesát let, hlavním městem bylo město Pagan. Ta stavba uprostřed lešení je chrám Ananda, první z obrovitých chrámů Paganu postavený za panování krále Čanzitta. Tento chrám, stejně jako mnoho jiných chrámů i pagod, celkem jich je kolem pěti tisíc, stojí ve středu Barmy na břehu řeky Iravadi."

„I teď tam ještě stojí?"

„I teď."

Stařec s hliněnou nádobou znovu přešel po obrazovce. Šel ztěžka, bylo mu horko. Při pohledu na něho jsem pochopil, že i v sále je strašné vedro. A najednou obrazovka zhasla. Poslední, co jsme uviděli bylo, že ke starci přiběhlo děvče a vzalo od něho nádobu. Staré město pomalovaly černé klikatiny. Kapitán opatrně vstal z křesla a řekl:

„Tak představení skončilo."

„Třeba žádné představení ani nebylo a všechno se nám jen zdálo."

„Všechno je natočeno," řekl Tike. „Mohu vám to hned promítnout."

Lidé nikam nespěchali.

„Tike, vyříd' na můstku, aby obnovili otáčení. Do rána."

Kapitán mi pomohl dojít ke dveřím.

„Bylo to skvělé," řekl jsem mu.

„Vidíte, profesore, a vy jste sem nechtěl letět."

„Já jsem konzervátor. Těžko uvěřím ve chronoskopii."

Skutečně jsem sem nechtěl letět. Přesvědčoval jsem rektora, aby vybral někoho mladšího, někoho kdo nemá tolik práce. „Dobrá," povídám mu, „dejme tomu, že ta chronoskopie má nějaké opodstatnění. Dejme tomu, že skutečně při určitých podmínkách je možno najít v prostoru bod, v němž čas probíhá se zpožděním tisíce let ve srovnání s časem pozemským. Připusťme dokonce, že z tohoto bodu bude možno pohlédnout na Zemi. Co na takovou vzdálenost můžeme vidět?" „Kdepak," říkal mi, „nemáte pravdu, profesore. Stejně byste mohl tvrdit, že parník nemůže jet, protože u něho není zapřažen kůň. Kdyby chronoskopie byla pouhým výmyslem, nikdo by na stanici neztrácel na tu věc tolik času. Jestliže jsou fyzikové přesvědčeni, že se můžeme obrazovkou na stanici podívat do Barmy v jedenáctém století, tak to tak také bude." Rektor si přihladil na hlavě neexistující vlasy. „Na každý pád bychom rádi viděli na stanici nejlepšího odborníka na Barmu. To vám říkám nejen jako rektor, ale i jako váš žák..." A tak jsem si nakonec řekl - nebyl jsem dál než na Měsíci, proč bych nezkusil?

V sedm hodin palubního času jsme se shromáždili v laboratoři. Jedno představení denně. Sedmadvacet minut a k tomu pár sekund...

Můj původní předpoklad, že veranda s vyřezávanými sloupy patří k paláci panovníka Čanzitty, se dokonale potvrdil hned druhý den, když se uprostřed představení v dálce objevil oblak prachu, z něho vyjeli jezdci a jejich koně se roztančili u schůdků. Strážci se napřímili a zvedli kopí.

K verandě se přiblížil slon s kly okovanými mědí. Na zádech mu seděl pod zlatou stříškou nepříliš starý člověk s výraznými rysy ve tváři. Poznal jsem ho. Podle sochy, kterou jsem tolikrát viděl ve zšeřelém hlavním sále chrámu Ananda. Umělec měl pravdu, když zobrazil panovníka právě tak. Teď už nebylo žádných pochyb, že jeho matkou byla Indka.

„Král Čanzitta," řekl jsem.

Téhož dne jsme viděli, jak dozorcí ztloukli bambusovými holeni dělníky, kteří se něčím provinili. Byla to podívaná nesmírně krutá, připadalo nám, že výkřiky lidí slyšíme přes věky a miliardy kilometrů...

Stařec, který nesl první den vodu, měl dceru. Znali ji úplně všichni na stanici, na představení přicházeli i fyzici a sázeli se, jestli se toho dne objeví nebo ne.

Starcova dcera (nebo snad vnučka) byla malé postavy, štíhlá a pružná jako proutek. Černé vlasy svázané do uzlu na zátylku jí zdobily bílé květy. Pokožka měla barvu teakového stromu, její oči byly jako horská jezera. Ne, nemyslete si, že jsem příliš romantický, ale tak jsem si ji zapamatoval a právě taková přirovnání mě napadla, když jsem ji viděl prvně. A jak se ta dívka líbila mladým lidem! Jenom Sylvii se nelíbila. Stále se dívala na Tika, který nespouštěl oči z paganské dívky. Jednou jsem nechtěně vyslechl jejich rozhovor...

„To všechno, co tu vidíme, je jako v divadle," řekla Sylvie.

„Chceš snad říct, že to je všechno vymyšlené?"

„Skoro. Nic z toho neexistuje."

„Ale vždyť oni existují. Nevíme, co se s nimi stane zítra."

„Víme. Profesor to ví. Ti lidé zemřeli téměř před tisíci lety. Zbyl tam jenom ten chrám."

„Ne, oni existují. Odtud ze stanice je vidíme živé."

„Zemřeli před tisíci lety."

„Podívej se, jak se usmívá."

„Nikdy tě neuvidí."

„Ale já ji uvidím."

„Vždyť přece zemřela před tisíci lety. Nemůžeš se zamilovat do někoho, kdo neexistuje."

Tři dny nato došlo k nové události, která vzrušila celou stanici: přijeli khmérští poslové. Ten, kdo neví nic o Barmě, se podívá mému vzrušení, když jsem prvně spatřil dlouhou cestou unavené lidi s dlouhými vlasy a v bohatých

oblecích. Sestoupili se slonů, kteří poklekli, sluhové nad nimi otevírali zlaté slunečníky, znaky vznešenosti a moci. Ano, byli to Khmérové, s jejichž panstvím Pagan hraničil. A možná že právě už dnes bude vyřešen dlouhý spor historiků, jestli platil daně Pagan Angkoru nebo měla pravdu kronika, která tvrdila, že králové Khmérů uznávali moc Paganu.

Na noc jsem si musel vzít prášek na spaní, nemohl jsem usnout...

Obrazovka se znovu rozsvítila.

Zvědavci stále ještě stáli před palácem, nebylo jich málo. Byl jsem rád, že poslové ještě neodjeli.

Od studně šla s plným džbánem vody naše známá dívka. Postavila džbán na schod u verandy a pustila se do řeči se stráží.

Tike zapomněl na ovládací pult, díval se na dívku. Nenápadně jsem pohlédl na druhou stranu, kde seděla Sylvie.

Dělala, že je zahlobána do záznamů.

Na verandě se objevil jeden z khméřských poslů a pohlédl na bílý chrám. Za ním vyšel velekněz Šin Arachán. Zeptal se na něco Khméra a fyzik, který seděl vedle mne, hádal, co říkají:

„Jak se vám líbí náš chrám?“

„Nic zvláštního, u nás máme lepší,“ odpověděl Khmér ústy fyzika.

Tike hleděl na dívku, která pozorovala Khméra. Khmér její pohled ucítil a otočil se, usmál se a něco řekl. Fyzik „přeložil“:

„Dívky tu máte krásnější než chrámy.“

Tike hleděl upřeně na obrazovku. Pak mi řekl, že bojoval s přáním vypnout ten obraz, aby se nestalo nic zlého. To mi však řekl až pak.

Šin Arachán zůstal na verandě, přemýšlel. Jako kdyby nikoho neviděl. Když však dívka přistoupila ke schodům, aby si vzala džbán, Šin Arachán se najednou vzpamatoval, zavolal něco na strážné, obrátil se a rychle odešel. Strážé přistoupily ze dvou stran k strnulé dívce, jeden z nich ji pobídl dřevěným koncem kopí. Dívka před nimi pokorně vykročila přes náměstí. Vtom představení skončilo.

Když rozsvítili, všichni hleděli na mne a čekali na vysvětlení.

„V nejlepším případě,“ řekl jsem, „Šin Arachán rozkázal, aby ji odvedli z očí toho Khméra.“

„A v případě horším?“

„To nevím. Horších případů bývá vždycky víc. Třeba se velekněz přece jenom rozhodl darovat ji Khmérovi před odjezdem. Třeba něco řekla a má být potrestána. Víme toho tak málo o té době...“

Nejdůležitější události se staly druhý den.

Člověk je divný tvor. Ještě nedávno mě zajímalo jediné - kdo byl komu podřízen. Byla to otázka pro mne důležitá, zajímala však jenom mne. V den, kdy měl být vysvěcen chrám Ananda za přítomnosti cizích hostů, zapomněl jsem na to všechno a začal jsem mít obavy o další dívčin osud. Její fotografie zdobila každou druhou kajutu na stanici.

„Začínáme,“ řekl Tike do mikrofonu...

Po verandě sestupuje slavnostní procesí. Jako první vstupuje na cestu Šin Arachán, kterého vedou dva mniši. Za nimi pod dvanácti zlatými slunečníky kráčí král Čanzitta. Následovali ministři, poslové z Kambodže, poslové Arakanu, Cejlonu...

Technici zapojili maximální zvětšení, zdálo se, že rám obrazovky se propadá dovnitř, chrám že roste a my že jdeme za králem k chrámu, nádhernému, ale dnes i zlověstnému. Nikdo netušil, ani já, co se může stát. Čekáme.

Čekáme, až král dojde k chrámu. Dívám se na hodinky. Do konce představení zbývá deset minut. Mám strach. A najednou chápu, čeho se bojím a co se bojím si přiznat. Je totiž známá legenda, která byla popsána v několika kronikách. Mnoho vědců jí věří. V den vysvěcení chrámu byla u paty stavby vykopána jáma, do níž pohřbili nejkrásnější dívku království. Vidím, jak se král u čerstvě vykopané jámy zastavuje, s ním celý průvod.

„Ano,“ říkám.

„Co je?“ ptá se Tike. „Co se stane?“

Vyprávím jim o legendě. Nestačím ji ani dopovědět, dav na obrazovce se rozestupuje, mniši ve žlutých tógách přivádějí naši uplakanou dívku, která je krásná jako nikdy před tím. Dívám se na hodinky. Zbývají čtyři minuty. Už aby to skončilo. Tike stojí přede mnou a já nevidím. Stojí před samotnou obrazovkou, jako kdyby si chtěl tu chvíli navždy zapamatovat, snaží se zapamatovat tváře mnichů, kata, tmavolícího člověka s nožem v ruce. Zpola obrácený k Šinu Arachánovi čeká na povel.

„Tiku,“ ozvalo se za mnou, „jdi kousek dál.“

Tike neslyší. Šin Arachán sklání hlavu. Jsme tak blízko lidí u chrámu, že slyšíme jejich dech a dívčin vzlyk. Hledí jako omámená na blyštící se nůž. Teď vykřikne...

„Oh!“ rozlehne se výkřik.

Otáčíme se. Ve dveřích stojí Sylvie. Přišla pozdě. Zřejmě sem vůbec nechtěla přijít, ale nedalo jí to. Tiskne si ruku na ústa a hledí na obrazovku. Také se tam díváme, ale už bylo pozdě. Propásli jsme okamžik, kdy se Tike přiblížil k obrazovce a vstoupil do ní.

Tike už v sále nebyl.

Tike byl v Paganu. Neuvěřitelným, nevysvětlitelným způsobem se ocitl v době před tisíci lety vzdálené od nás miliardy kilometrů uprostřed mnichů, velmožů, vojáků, brahminů. Ústa otevřená ve výkřiku... Katova strnulá ruka ve vzduchu... Mniši padající tváří k zemi... Tike už stojí u dívky. Odstrkuje vystrašeného kata, bere dívku do náručí a ta, zřejmě v bezvědomí, mu zůstává viset na rukou.

Na okamžik Tike znehybní. Jen jeho oči jsou živé, hledají cestu k záchraně. Pochopil, že se k nám nemůže vrátit, že je sám v daleké minulosti. Tak jsem si ho zapamatoval: vysokého, s širokými rameny, mladík v přiléhavé stříbrné

kombiněze a měkkých červených botách. Na prsou zlatá spirála - označení Služby času. Stojí s nohama široce rozkročenýma a dívka v jeho náruči jako kdyby nic nevážila. Obraz se ani nepohnul. Jen prach se vznášel v horkém vzduchu. A najednou se ta nehybnost mění v prudké pohyby. Tíká se rozběhl proti nám, ale před ním žádná obrazovka není. Jenom zaprášené náměstí a za ním stráž k řece Iravadi. Tíká mizí pod dolní částí obrazovky. Vojáci se vzpamatovali, vzpamatovali se mniší a všichni se vrhají za ním... Obrazovka tmavne.

To je všechno. Věkkrát jsme Tíka neviděli. Možná že se oba zabili pádem do strže. Možná že je dohonili a zabili. Nebo je nezabili a dali je do otroctví. Možná že se jim podařilo utéci a ukrýt se v horách. Možná že...

Pagan se nám už nepodařilo zachytit. Něco se snad ve spojové soustavě rozladilo a bude zapotřebí několika měsíců, než se to technikům podaří opravit.

Se Sylvii jsme odletěli prvním hvězdoletem.

Fyzici tam zůstali. Dohadují se a budou se dohadovat o příčinách toho nebývalého jevu, který se pokoušejí objasnit pomocí vzorců. Já se v tom nevyznám, jsem starý historik, zastávám konzervativního způsobu bádání.

Na stole přede mnou leží fotografie dívky s očima čistýma jako horská jezera.

Nedokončený román

Náš dům je starý. Tak starý, že už ho chtěli několikrát zbourat, ale jednou o něm někdo řekl, že je to historická památka, jindy se ho snad někdo „zastal“, pak se zase říkalo, že na něm historicky cenného nic není... Nebude trvat dlouho a stejně ho zbourají.

Před třemi sty lety tu žila jedna rodina. Příbuzní nějakého bojara, který se ničím neproslavil, jeho příbuzní zchudli a dům šel z ruky do ruky. Koncem minulého století se z domu stal činžák, dnes tu bydlí celkem pět rodin v osmi místnostech. Jsem tu docela spokojen. Místnost, kde bydlím, má třiatřicet metrů, zajímavé klenby a je tu výklenek, kde původně stála má postel. Teď jsem tam narovnal spoustu knih. Tedy narovnal, naskládal, nikdo mi ale nemůže říkat, že tu mám nepořádek.

Tehdy jsem šel spát pozdě v noci. Četl jsem poslední román Alexandra Čerňajeva. Nedokončený román, protože Čerňajev zemřel hladu v Leningradu v době blokády ve dvaačtyřicátém roce. Teď, kdy vyšla jeho sebraná díla, bylo román zařazen do posledního svazku s jeho dopisy a kritickými poznámkami.

Člověku přijde líto, když ví, že přečte pár desítek stránek a dost. A děj se teprve začal rozvíjet. Odložil jsem knížku a ani jsem nečetl kritické poznámky. Věděl jsem, že Čerňajev psal román do posledního dne svého života, věděl jsem také, že na jedné z posledních stránek bylo připsáno: „Spálil jsem poslední židli. Jsem strašně slabý.“ Víc si Čerňajev nedovolil ani jediné slovo navíc. Pokračoval v psaní. A psal ještě tři dny. Pak zemřel. Rukopis našli asi po dvou týdnech pracovníci leningradského rozhlasu, když ho přišli navštívit.

Tak vidíte, bylo mi ten večer dost smutno, hrdinové nedopsaného románu jako kdyby nechtěli odejít z pokoje, jako kdyby mi chtěli něco říct... A najednou se ozvalo cinknutí.

Zdi v našem domě jsou pořádně silné. Stavitel v sedmáctém století postavil i přepážky mezi místnostmi „na tři cihly“, takže prakticky ani neslyším, když sousedé hrají na klavír. Proto mi bylo jasné, že to cinknutí se muselo ozvat z mého pokoje. Bylo to takové zvláštní cinknutí, jako kdyby někdo upustil stříbrnou vázu. Natáhl jsem ruku a rozsvítil. Hrdinové knihy zmizeli. Bylo ticho. Co takového by tu u mne mohlo spadnout? Chvilí jsem ležel, začal mě přemáhát spánek, zhasl jsem. A najednou zase něco bouchlo. Tak krátce a provokativně.

Začalo mi být všelijak. Vůbec nejsem pověřivý, ale kdo by u mne v pokoji mohl něčím bouchat?

Znovu jsem rozsvítil a vstal z postele. Obešel jsem celou místnost a nahlédl do všech koutů. Nenašel jsem nic. Když jsem se otočil zády k výklenku, ozvalo se odtamtud cinknutí znovu. Až jsem poskočil, jak jsem se obrátil o celých sto osmdesát stupňů. Ovšem zase jsem nic neviděl. Cinkání už neustávalo. Vždy po deseti sekundách - cink! Pak přestávka, začal jsem počítat - raz, dva... Po desáté sekundě - cink!

Přiznám se měl jsem strach, že jsem se zbláznil. Člověku v pokoji něco cinká a neví co. Začal jsem pokoj systematicky prohledávat. Čekal jsem, až to cinkne, pak jsem tím směrem udělal krok. Bylo mi už jasné, že se to ozývá od hladké zdi mezi dveřmi a výklenkem. Po čtvrtém kroku jsem se dostal až ke zdi a přiložil jsem k ní ucho. Raz, dva... počítal jsem. Po desáté sekundě se ozvalo jasné cinknutí.

Tak, řekl jsem si, teď to pěkně prozkoumám.

Snad hodinu jsem pro jistotu přikládal ucho k různým místům zdi, dokud jsem se neujistil, že cinkání vychází za šedivou skvrnou na tapetách ve výši prsou asi osmdesát centimetrů od rohu výklenku.

Už se mi vůbec nechtělo spát. Přistrčil jsem si ke zdi židli a na ní jsem začal přemýšlet. Tapety se mi nechtělo ničit. Nevím, k čemu bych dospěl, nebýt takové silné rány, spíš to bylo zarachocení, které se změnilo v cinkání. A pak ticho.

Půjčil jsem si v kuchyni nůž babičky Kaplanové. Byl dlouhý, ostrý, s pěknou špičkou. Přesně to, co potřebuji. A ještě jsem vzal kladívko. Abych tu zeď proklepal. Bylo mi divné, že mě to nenapadlo hned, ale musíte mě chápat, copak člověku v bytě každý den něco najednou začne cinkat? Klepal jsem potichoučku.

Všichni sousedé spali. Podařilo se mi pomocí kladívka odhalit čtverec tak sedmdesát centimetrů na sedmdesát, za ním byl dutý prostor. Už jsem neváhal. Vzal jsem nůž a vyřízl kus tapet uprostřed toho čtverce. Tapety se odlepily bez potíží.

Rovnou u ucha mi to znovu cinklo. Poklepal jsem kladívkem na malbu a odloupl kousek omítky. Pak mě napadlo, že jsem si měl dát na zem noviny, ale bylo už pozdě.

Za omítkou byly růžové cihly a žlutý proužek malty. Cihla tam seděla pevně, hrál jsem si s ní dobře deset minut. Za ní se objevil černý prostor. Škrtl jsem sirkou a na protější straně díry se něco zalesklo. Opatrně jsem tam strčil ruku, tak tak

jsem dosáhl na dno. Uchopil jsem něco kovového. Bylo to kulaté. Vytáhl jsem předmět ven a spatřil jsem staré stříbrné mince.

Byly teplé!

Tak je to tedy - poklad! Ve vlastním bytě najdu poklad! To je divné. Ostatně co je na tom divného, copak se našlo ve starých domech málo pokladů? Je sice pravda, že se o tom spíš člověk dočte v knihách a v časopisech, ale proč by se to nemělo stát mně?

Znovu jsem prostrčil ruku do otvoru a nahmatal jsem něco, co nešlo vytáhnout. Musel jsem otvor rozšířit. Prohlédl jsem si mince, byly staré a nebyly od nás. Byli na nich nějakí staří carové, přes jejich tvář bylo něco vyraženo, ten nápis se nedal přečíst. Stál na nich nějaký jezdec s kopím. Celý jsem byl špinavý a málem jsem probudil celý dům, když jsem dobýval další cihly. Teď jsem mohl dovnitř prostrčit hlavu. Neudělal jsem to ale. Vzal jsem se stolu lampu a postavil ji na židli. Druhou židli jsem postavil vedle. Oprášil jsem se, pod lampu jsem podložil svazek knih, aby světlo dopadalo dolů.

A co jsem uviděl:

Prostor vytvářel pravidelnou krychli vytesanou do zdi. Zadní stěna byla hladká a docela nová, jako kdyby ji někdo právě teď vyzdil, navíc byla pro jistotu zpevněna železnými pásy. Boční zdi jsem si hned neprohlédl, protože jsem byl zvědav především na mince. Dno jich bylo plné. Navíc tam ležela nějaká váza z drahého kovu, a to nejpodivnější - železná ruka.

Vytáhl jsem ji. Byla pěkně těžká, prsty měla trochu zahnuté, aby se v ní mohl lépe držet meč nebo kopí, navíc na ní byly upevňovací řemínky. Opatrně jsem ji položil na stůl pod vázu a v tom se stala divná věc. Shora mi na ruku padla další mince. Teplá stříbrná mince. Jako kdyby se odlepila od stropu krychle. Skutálela se mi po ruce a vydala známý zvuk - cink!

Lekl jsem se. Kdepak lekl, to je málo! Úplně jsem zapomněl, že právě kvůli tomu cinkání jsem to všechno objevil. A jak jsem uviděl mince, hned mě napadlo, že je to poklad.

Posvítil jsem si na strop. Byl černý, celistvý, leskl se, nebyl tam žádný otvor a těžko tam mohlo být něco přilepeného.

Chvilí jsem čekal, jestli se ještě něco nestane, ale nestalo se nic, tak jsem všechny poklady vylovil a rozložil na židli. Na druhé židli jsem usnul při přemýšlení, jestli s tím mám jít zítra do muzea, nebo jestli to jsou bezcenné věci. Aby se mi nesmáli.

Ráno mě probudil budík v posteli, ani nevím, jak jsem se tam dostal. Při pohledu na díru ve zdi a na předměty na židli mi bylo jasné, že se mi to nezdálo. Skutečně jsem objevil ve svém bytě poklad! Víc jsem nestačil zvážit, protože na mě bouchala babička Kaplanová, jestli jsem si nepůjčil její nůž.

Pak nastal obvyklý shon. Vzpomněl jsem si, že mám hned ráno poradu, že musím koupit olej, kde všude se musím stavít...

Po poradě jsem zašel za Mitinem, o kterém všichni vědí, že sbírá mince. Jednu jsem mu ukázal. Mitin odložil aktovku, pohladil si pleš a zeptal se, „kde jsem to vzal“.

„To není důležité,“ řekl jsem, „fakt je, že ti ji nedám.“

„Hele, tys ode mne chtěl tu knížku od Bulgakova... Tahle mince je sice padělek, ale nic takového ještě nemám...“

„Jaký padělek? I kdybys mi chtěl platit, tak ti ji nedám!“

„Vždyť je úplně nová. Je to takzvaný jefimok. Když tehdy v 17. století ještě neměli dostatek vlastních mincí, brali zahraniční a takhle jsme je přeráželi. Bylo to za Petra I. Kdes to vzal?“

„To ti řeknu jindy.“ A hned jsem věděl, že i kdybych to všechno měl dát do muzea, jednu minci musím schovat pro Mitina...

Večer jsem přišel domů co nejtišeji, aby mě neslyšela babička Kaplanová. Odstrčil jsem knihy, kterými jsem díru zamaskoval a podíval se do skryše. Byl jsem pořádně překvapen; ležely tam předměty, které tam ráno nebyly: dýka v pouzdře, nějaké dva svitky s pečeti, přilba, kalamář, různé ozdoby, dvě safiánové boty. Co je to za vtipy? Ovšem, kdo by si tu ze mne dělal legraci? Vzal jsem botu, která ještě voněla čerstvou kůží. Zkusil jsem si přilbu, tak tak jsem ji dostal na hlavu. Byla skutečně kovová, žádná napodobenina jako pro film.

Znovu jsem strčil ruku dovnitř a ohmatával strop. Byl hladký jako zrcadlo. Odstranil jsem další cihly. Za hodinku byla celá přední zeď pryč. Železné pásy na protilehlé zdi nebyly železné, ale z nějaké černé zrcadlové slitiny. Na dně se táhly tenké škvíry, začal jsem si všimnout právě jich. Vtom mě něco uhodilo do hlavy a na podlahu upadla stará pistole s mírně zahnutou rukojetí. Pohlédl jsem nahoru. Strop byl stále hladký a černý. Co to může být za tajuplné síly...

Dobře dvacet minut jsem přemýšlel. A najednou mě něco napadlo. Tahle legrárka mi připomíná poštovní schránku, do které se vhadzují různé předměty. Jestli je to ale poštovní schránka, pak ji musí někdo vybírat. A tady byla právě ta záhada! Vždyť kdybych nerozbořil zeď, nikdo by ji vybírat nemohl. Ale podívejme se na to z jiné stránky: kdo ty věci posílá? Všechno to jsou předměty z doby Petra I. Kde se tu berou? Z muzea? Těžko.

A dál. Do věrejška do té schránky nikdo nic nedával. Jinak by to musela někdy slyšet třeba maminka. Vtom mě napadla taková myšlenka. Je to schránka, kterou nemůže nikdo vybírat, někdo do ní dává staré předměty. Jestli ji ale nikdo nevybírá, pak ji mohl vybírat kdysi. Rozumíte mi? Před třemi sty lety sem někdo ty předměty dával. Když byl ten dům docela nový. Před třemi sty lety. Co když otvor na vybírání existuje. Někdy v budoucnu. Za sto let. Nebo za dvě stě let. Až budou žít lidé, kteří si mohou dělat výlety do minulosti...

Jestli tomu tak je, pak je také jasné, proč se ty věci začaly objevovat až včera. To není proto, že by schránka začala fungovat teprve včera, ale proto, že včera fungovat přestala. Ano, došlo k poruše na lince „minulost-budoucnost“.

Porucha nějakého tranzistoru nebo co.

Ten nápad se mi zalíbil. Postavil jsem lampu na dno a zadní zeď jsem otřel kapesníkem. Nahmatal jsem úzkou škvíрку

a dovnitř zastrčil nůž babičky Kaplanové. Najednou zeď povolila a přede mnou se objevil ovládací pult. Všechno mi bylo najednou jasné. Uprostřed pultu byla časová stupnice. Svítil na ní bod u roku 1667. Stupnice končila rokem 2056. Dole byla spousta drátů a drátečků, ještě víc knoflíků, o jejichž smyslu jsem neměl potuchy. Najednou se bod u roku 1667 rozsvítil jasněji a ze stropu spadla vázaná kniha. Stačil jsem si všimnout, že v tu chvíli se ve stropě objevil otvor přesně tak velký, jako byla kniha. Pak se na okamžik rozsvítilo světélko u roku 1980. Konečná stanice. Ti, kdo to posílali, si jistě všimli, že došlo k poruše, ale co mám dělat já?

Vzal jsem šroubovák a začal jsem kontrolovat kontakty. Vůbec jsem se v tom nevyznal, i když jsem se jako kluk trochu zabýval radiotechnikou. Taky mě napadlo, že bych se třeba mohl dostat do minulosti ke spisovateli Čerňajevovi a dozvědět se, jak to dopadlo v jeho románu.

A najednou jsem to našel. Já vím, nemusíte mi věřit, ale byl to poškozený vodič. Neměl jsem pájku, jenom jsem to omotal izolací a bylo to. Byl jsem na sebe patřičně hrdý, protože najednou se znovu rozsvítilo světélko nad letopočtem 1667, ozvalo se slabé zahučení, ale nevypadlo nic. Jenom se rozsvítil rok 2056. Tak, a mohl jsem klidně spát. Až mi toho bylo trochu lito. Najednou někdo zaklepal na dveře.

„Copak neslyšíš zvonění?“ hubovala mě babička Kaplanová.

Za dveřmi stál nějaký člověk v modré kombiněze, v rukou držel takovou divnou tašku.

„Jdete ke mně?“ zeptal jsem se.

„Ano, můžu dál?“

„Jistě, ale mám tu nepořádek, něco jsem tu opravoval.“

Podíval se na podlahu, kde byly cihly. Pak pohlédl na mě a řekl:

„Jsem z historického muzea. Máte tu prý nějaké nesmírně cenné věci, mohl bych se na to podívat?“

Všiml jsem si něčeho podivného v jeho řeči, podivného způsobu, jak držel tu tašku a bylo mi jasné, že z žádného muzea není.

„Už jsem to spravil,“ řekl jsem. Přivedl jsem ho ke skryši. „Jenomže nemám pájku, tak jsem to jen zaizoloval.“

Návštěvník mlčky opravil porušený spoj, poděkoval mi, ale když jsem se ho zeptal, jak to bude vypadat za sto let, řekl mi, že takové informace dávat nemůže. A zeptal se mě, co bych si přál jiného. Řekl jsem, že nic.

„Skutečně nic nechcete?“ zeptal se ještě jednou. A pak mě napadlo, že přece jenom něco chci.

„Poslyšte, když můžete být v různých dobách, můžete se dostat taky do období blokády Leningradu? Potřeboval bych tam něco poslat.“

„Co to má být?“

Řekl jsem moment, vzal jsem dvě kondenzovaná mléka, máslo, cukr, všechno strčil do tašky. Můj host zatím zametal podlahu.

„Tak jsem tu,“ řekl jsem. „Tohleto musíte odevzdat v lednu v roce 1942 spisovateli Čerňajevovi. Všichni ho tam znají, takže ho určitě najdete. On totiž nedopsal jeden román...“

„To ale nejde. Jestliže zůstane Čerňajev naživu, změní se něco v průběhu událostí...“

„Ale nic se nezmění!“ řekl jsem jistě. „Kdybyste se tak báli minulosti, nebrali byste věci ze 17. století!“

Host se usmál a řekl, že o tomhle nemůže rozhodovat sám. Pak jsem ještě musel strhnout nálepky z konzerv s kondenzovaným mlékem.

„Promluvím si o tom u nás,“ dodal. „Ještě jednou vám děkuji. Třeba se spolu ještě uvidíme.“ A byl pryč.

Druhý den jsem v kapse našel ty dvě mince. Jednu jsem dal Mitinovi, druhou jsem si nechal na památku.

„Hele,“ povídal mi, „našel jsem doma ještě jeden díl ‚Dějiny literatury‘. Píše se tam i o Čerňajevovi. Chceš to?“

Přikývl jsem, bylo mi však jasné, že balíček Čerňajevovi nemohli odevzdat. Když jsem otevřel knihu, stálo tam, že tento spisovatel zemřel ve dvaadvacátém roce. Jsem já to ale blázen! Večer jsem četl o Čerňajevově životě a úplně na konci, zase mi to nemusíte věřit, autor článku psal:

„Vzimě, myslím, že to bylo v lednu, jsem za spisovatelem zašel. Byl nesmírně zesláblý a jen s obtížemi chodil.

Pohovořili jsme o situaci na frontě, on mi vyprávěl, že píše nový román, který by chtěl do jara dokončit. Do kámen jsme přiložili jeho poslední zidli. Pak mi Čerňajev řekl: ‚Poslyšte, nedávno jsem dostal takový zvláštní balíček. Nevím ani, od koho. Bylo v něm kondenzované mléko, cukr...‘ ‚To přece ale moc potřebujete!‘ ‚A myslíte, že to děti nepotřebují? U sousedů mají malé děti, ty musí žít.‘ ‚Vy jste jim ten balíček dal?‘ ‚Co byste na mém místě udělal vy?‘ zeptal se mě a já jsem se zastyděl, že jsem mu vůbec takovou otázku položil. Byl jsem zřejmě poslední, kdo se s Čerňajevem setkal.“

Ještě jednou jsem si přečetl tyto řádky. Muselo mě přece napadnout, že když starý muž dostane kondenzované mléko, že ho nebude sám někde potají pít...

Bylo to zvláštní: tenhle díl ‚Dějiny literatury‘ vyšel před sedmi lety.

Reflexy Kolji Gavrilova

překlad Josef Týč

Penzista Nikolaj Gavrilovič Ložkin se vracel domů autobusem. Jel zdaleka, až z dřevařského závodu. Autobus byl plný, Ložkin stál na jedné noze v uličce, pod ním seděl sportovně založený mladík, četl knihu, a když ho to přestalo bavit, díval se oknem ven na míjející krajinu. Ložkin v tom viděl příšernou nespravedlnost, ale nedokázal mladíkovi říct - pusťte mě sednout. Nikdo rád nepřiznává, že už není mladý.

Příští stanici přistoupila žena s dítětem v náručí. Mladík si jí určitě všiml, proto se znovu zahlučoval do knížky.

To už Ložkin nevydržel.

„Mladíku," oslovil ho a sáhl mu na rameno. Ten ani nezvedl oči, pohnul jen ramenem, aby se zbavil Ložkinovy ruky.
„Stojí tu žena s dítětem," oznámil mu Ložkin.
„Pojďte si sednout," řekl muž s holí vedle mladíka a vstal.
„Co vás to napadá!" odmítla žena, když viděla hůl.
Mladík jenom pohnul koleny, aby muž s holí mohl vyjít. Najednou se zezadu ozval hlas:
„Počkejte, to se musí jinak!"

K mladíkovi se protlačil starší urostlý chlapík, obratně se naklonil, chytil ho pod koleny a vynesl z autobusu. Mladík neřekl ani slovo a dělal, že pořád se zaujetím čte.

Ložkin se domů vrátil patřičně rozzlobený, a když potkal souseda Alexandra Grubina, byl rád, že si má komu postěžovat. Grubin byl totiž nadaný vynálezce. Vyslechl Ložkinovo vyprávění a nejdřív se ho pokoušel uklidnit.

„Třeba ten mladík byl tak soustředěn na čtení, že ani nevěděl, co se kolem děje?" Na to ale Ložkin zavrtěl hlavou.

Venku příšerně řvala hudba. Mladý Kolja Gavrilov si pouštěl magnetofon. Ložkin s Grubinem museli mluvit hlasitě, aby se slyšeli. A do toho protestoval Grubin:

„Ten mladík z autobusu je výjimka. Takových je málo."

„Ale jsou takoví," namítal Ložkin. „A musí se s nimi něco dělat."

„Co? Přece je nebudou pořád vynášet z hromadné dopravy."

„Hele, jsi přece vynálezce, máš nadání, objev něco, Sašo!"

„Na to bych musel mít přesné technické zadání ..."

„Já ti ho přinesu," odpověděl Ložkin a druhý den přišel s dokladem nazvaným TECHNICKÉ ZADÁNÍ.

Úvod. Mezi mládeží se bohužel vyskytují jedinci, kteří se nedovedou chovat, jsou hrubí ke starším, k ženám, děvčatům. Dosavadní metody nejsou univerzálně použitelné. Domnívám se, že je s tím třeba bojovat na úrovni podmíněných reflexů.

Zadání. Sestrojit lehký přístroj, který by nepřekážel při pohybu, tento přístroj připevnit k dotyčnému. Přiblíží-li se starý člověk, přístroj musí v prostředcích hromadné dopravy reagovat, musí mladíka donutit, aby uvolnil místo. Dále přístroj musí zachycovat neslušná, hrubá slova. Po jejich vyslovení musí následovat trest. Stejně musí potrestat takového mladíka, jestliže se ošklivě chová k děvčatům. Konečně přístroj musí v dotyčném vyvolávat přání pomáhat, když uvidí, že ostatní kolem něho pracují.

Grubin to dlouho četl a nakonec řekl:

„Přijď za týden."

A za týden Grubin Ložkinovi ukázal nový přístroj.

„Bude to fungovat?"

„Přesně to odpovídá technickému zadání. Teď najdi dobrovolníka, na kterém to vyzkoušíme."

Vtom přešel kolem okna Kolja Gavrilov, typická postava lidí v tomto věku se všemi kladnými i zápornými vlastnostmi.

„Tady ho máme!" zvolal Ložkin. „Koljo! Potřebuje tě věda k takovému jednomu pokusu."

„Co budete zkoušet?"

„Přístroj na převýchovu mladého pokolení."

„Já to nepotřebuju," prohlásil Kolja.

„Počkej!" zvolal Grubin. Jako správný vynálezce byl netrpělivý na výsledek zkoušky. „Máš na něco chut'? Chceš zmrzlinu? Nebo potřebuješ nějaké kapesné?"

„Potřebuju nový kazety do magnetáku."

„Máš je mít."

„A taky potřebuju tři rubly."

„Platí," souhlasil Grubin. „Pojď dovnitř."

Na různé části těla mu připevnili vysílače, venku umístili titěrnou fotobuňku a Grubin řekl:

„Můžeme začít. Upozorňuju tě ale, aby sis nezkoušel sundat vysílače. Nepodaří se ti to. Jenom se poraniš."

„Copak jsem cvok?" divil se Gavrilov. „Za takovej honorář by s tím souhlasil každý. Co mám dělat?"

„Dneska je sobota," uvažoval Grubin. „Pojedeš autobusem na pláž."

„A co vy?"

„Nás si nevšímej."

Gavrilov si upravil fotobuňku, zapojil tranzistorové rádio a vyrazil. Ložkin s Grubinem šli kousek za ním. V autobusu se Gavrilov dostal dopředu, kde si sedl. Grubin s Ložkinem zůstali na zadní plošině a Kolju sledovali. Stačilo, aby se v uličce objevila nějaká babička a přiblížila se ke Gavrilovovi, když chlapec se najednou vymrštil, uvolnil sedadlo a znehybněl.

„Jak to vlastně funguje?" zeptal se šeptem Ložkin.

„Fotobuňka zapojí okruh a jakmile se babička přiblíží, Kolju praští elektrický proud do dolní části zad. Trochu to bolí."

Gavrilov se už tlačil ke Grubinovi.

„Praštila mě elektrika!" stěžoval si.

„To je v pořádku. Máš uvolnit místo staršímu. Tos neslyšel, že se to dělá?"

„Proč bych to dělal?" rozčiloval se Gavrilov. „Já jedu ještě deset stanic a ona vystoupí u tržnice."

„Je starší," vysvětlil mu stručně Grubin. „A je to žena. Jestli ale chceš odstoupit od smlouvy, můžeme se vrátit."
„Co mám dělat, abych nedostával takový rány?"
„Chovat se důstojně a dokonce šlechetně."
„Zkusím to," řekl Gavrilov po chvilce přemýšlení.
Dál už dojeli bez problémů, I když byla v autobusu volná místa, Gavrilov si nesedl. Nechtěl riskovat.
Na pláži byla spousta lidí. Gavrilov se rozletěl za kamarády, ale do cesty se mu připlétl nějaký muž. Gavrilov do něho narazil a jakmile vyslovil první „slovo od plic", v tu ránu se zastavil a tvářil se překvapeně.
„Co se mu stalo?" zeptal se Ložkin.
„Byl uveden do činnosti takový karabáček," odpověděl Grubin. „Mikrofon vytrídí slova, která se ve slušné společnosti nepoužívají, a karabáček se dá do práce."
Gavrilov pospíchal k vynálezům.
„Za co jsem dostal, když nejsem v autobusu?"
„Cos řekl tomu muži?"
„Nestačil jsem mu pořádně říct nic..."
„Jestliže byl uveden do činnosti přístroj, stačil jsi říct dost. Tak tedy jedem domů."
„Já to ještě vydržím."
Vtom Gavrilov uviděl Světlanu, která bydlela vedle v domě.
„Ahoj!" řekla mu Světlana.
Gavrilov jí neodpověděl.
„Proč mi neodpovíš?" zeptala se.
„Ty to víš moc dobře!"
„Ty se na mě zlobíš? Připravovala jsem se na písenu a do toho kina jsem jít nemohla."
„Jo tys nemohla, tak mě tedy poslouvej, ty..."
Pod límcem mu vyskočila malá gumová ruka a dala mu facku.
Gavrilov se chytil za tvář.
„Patří ti to!" řekla Světlana. „Jako kdybych ti ji dala já."
„Vždyť jsem ještě ani nic neřekl!" ohrazoval se Gavrilov. „Nechte si tu vaši odměnu! Jdu domů. Já vlastně nic nesmím!"
„Třeba to vydržíš," domlouval mu Ložkin. „Vypěstuješ si podmíněné reflexy."
„Pověste si to na sebe!" vykřikl Gavrilov. Marň se pokoušel strhnout se sebe vysílače. V zoufalství se rozběhl podél řeky. Vynálezci ho dohnali až na okraji městského parku, kde se právě konala brigáda. Gavrilovovi se koulely slzy po tváři, ale pracoval z plných sil.
„Co se to děje? Gavrilov pracuje?" divil se Ložkin.
„To ten přístroj," usmál se Grubin. „Napsals, že při pohledu na lidi, kteří něco dělají, má přístroj donutit dotyčného k práci. Pojď, nebudeme se do toho plést, trefí domů i bez nás."
Kolja dorazil až navečer. Sotva se vlekl. Grubin na něho zavolal z okna:
„Tak co? Popracoval sis?"
Gavrilov otevřel pusu, aby odpověděl, ale zarazil se a mlčel. Jakmile byl u okna, dal gesty najevo, že chce sundat ten přístroj. Trvalo to pět minut. Grubin mu řekl:
„Hned dostaneš peníze na kazetu, Koljo."
Gavrilov se oblékal pomalu a mlčky. Ani nenadával, nezlobil se, jako kdyby se bál, že přístroj, který už ležel na stole, by ho mohl potrestat i odtud.
Když se Grubin ráno probudil a otevřel okno, viděl Gavrilova na lavičce, jak čte knížku.
„Budete dneska dělat zase ty pokusy? Mohli byste mě znova zapojit?"
„Potřebuješ peníze, vid'?" Jenomže, hochu, já beru až pozítří, takže to nepůjde..."
„Já to udělám zadarmo. Mám dnes rande a ještě si nejsem sám sebou jistý, abych neřekl něco, co bych neměl."
„Tak pojď," řekl Grubin. „Abys toho ale nelitoval!"
„To bych musel být pořádný ..." Kolja Gavrilov se zarazil a dodal, „zapojte mě rychle. Já si strašně potřebuju vypěstovat ty podmíněné reflexy."

Dialog o Atlantidě

překlad Ivo Král

Plátón se dal do práce.

To znamená, že nejprve udělal to, co dělali všichni spisovatelé a vědci dávno před ním i po něm: Prikázal otrokovi, že nesmí být v žádném případě rušen, že nepřijímá žádné návštěvy ani pozvání, a to ani na areopag, i kdyby přitáhli Peršané. Také poručil otrokovi, aby zaskočil do redakce, že se nechává poroučet a rukopis že dodá někdy koncem listopadu.

Potom se rozhlédl po obloze, zamračeně přepočítal kroužící racky, kteří mu čímsi připomínali vřiskající kritiky, a konečně rozvinul vysušenou roličku papyru, kterou zatížil těžkou mušlí. Namočil ostře seříznuté pelikání brko do kalamáře s nápisem „Od přátel a spolupracovníků ke třicátému výročí veřejně prospěšné a vědecké práce a..."

...než stačil udělat jedinou čárku, vstoupila na stinnou terasu snacha:

„Plátone, spěchám do kosmetického salónu. Objednala mě tam Aristotelova žena...”
„No a...?” přerušil jí suše Platón, který měl s Aristotelem jakési nevyřízené účty.
„No já nemám s kým nechat Krítia.”
„K čemu jsou tu otrokyně?”
„Těm jsem dala volno.”
„Tak s tou parádou počkej, až nebudou mít volno,” pravil Platón a zálibně hladil čistý list papyru.
„Ale to přece nemůžu!” ohradila se snacha. „Je tam nějaká nová, která zná tajemství věčného mládí. Beztak už ji chtějí přetáhnout do Říma.”
„Do Říma? Myslíš do té ubohé vesnice?”
„Nevím, jestli ubohé, ale jedna věštkyně říkala, že z Říma bude jednou hlavní město obrovské říše.”
„Takový nesmysl!” potřásl Platón hlavou. „Ta tvoje věštkyně nemá ani ponětí o ekonomii.”
„O čem?”
„O ekonomii. Řím přece leží stranou obchodních cest...”
„Takže na Krítia chvíli dohlédneš, vid’,” navázala snacha logicky na Platónovu úvahu. „Já jsem tu za chvíli.”
„A kdo bude místo mě pracovat?” zmohl se Platón na poslední a beznadějný odpor. Jenže snacha už byla z doslechu.
Zato se objevil na terase ten rošťák Krítiás. Platón ho vzal na vědomí a čas od času se podíval, jestli ten kluk pitomá zase někam nespádl. Pro jistotu ho odehnal od balustrády, a aby ho nějak zabavil, vyprávěl mu báji o malém Ikarovi, který neposlouchal tatínka Daidala a utopil se.
Krítiás se přiloukal k dědečkovu stolu a bez valného zájmu o mravoučná naučení strčil prstem do mušle a řekl:
„Dej mi ji! Já si z ní udělám loďku a popluju do Ibérie.”
„Nesmysl!” mávl rukou Platón. „Mušle se potopí. Každé těleso ztrácí jen tolik váhy, kolik váží kapalina, kterou vytlačí, a voda váží méně než mušle.”
„Ty toho nák víš,” řekl přezíravě Krítiás a hned zlomyslně dodal: „Ale do armády tě stejně nevzali.”
„To je nestoudná pomluva!” vzkypěl Platón. „Je všeobecně známo, že jsem bojoval u Korintu.”
„To máš jedno. Dej sem mušli! Jestli ne, tak začnu křičet, že mě biješ.”
„Ale to nejde,” bránil Platón mušli. „Jednak děti nikdy nebiju a pak tato mušle je vzácný druh, který ještě nebyl zoologicky zařazen.”
„Tím spíš!” trval na svém Krítiás.
„Říkám ti, že to nejde. A kromě toho skrývá tato mušle velké tajemství.”
To Krítia zaujalo: „Tajemství? Jaké tajemství?”
„Hmm... to je tak...” odkašlal si Platón, který najednou nebyl s to vymyslet si nějakou dostatečně záhadnou historii.
„Tedy... e-hmm... tato mušle, to je to jediné, co se zachovalo z jedné veliké země...”
„Které?”
„Jak to z které? Prostě z jedné...” Platón ztrácel půdu pod nohama stále víc a víc. „Potopila se do moře!”
Platón si šťastně oddychl, neboť se domníval, že se dostal z pasti a že potopením pevniny definitivně sprovedl ze světa záležitost, která ho už začínala obtěžovat.
„Celá se potopila?” zvidal však Krítiás dále.
„Ovšem.”
„A proč?”
„Copak já vím?” pravil ukvapeně Platón, čehož vzápětí zalitoval, neboť si uvědomil, že tím zadal své vědecké prestiži. „To vlastně už nikdo neví, protože to bylo hrozně dávno,” řekl Platón v liché naději, že odpověď uspokojí zvědavost nevycválaného vnuka.
„Když to bylo tak dávno, tak odkud to víš ty?”
„Vyprávěl mi o tom jeden egyptský kněz.”
„A odkud ten to věděl?”
Platón už jen stěží potlačoval nevůli:
„Prý mu to vyprávěl jeho dědeček.”
„Egyptský?”
„Ovšemže egyptský dědeček!”
„A co mu vyprávěl?”
Tohle už byla rukavice hozená Platónově fantazii.
„E-hmm... Prostě mu vyprávěl, jak se bůh Poseidón zamiloval do jednoho tamějšího děvčete a usadil se s ní na jedné vysoké hoře. Potom se jim narodila paterčata jako tvé tetě, víš.”
„Teta má ovšem jenom dvojčata,” upřesnil Krítiás a hbitě dodal: „A ta se tetě nenarodila, ta jí přinesl čáp.”
„Vlastně ano, máš pravdu,” připustil Platón tuto vědecky sice pochybnou, ale pedagogicky osvědčenou hypotézu.
„Poseidonovi ty děti vlastně taky přinesl čáp. Dokonce celé hejno čápů... Nu, a později se z těch dětí stali králové, kteří moudře vládli celé zemi.”
„A byli silní?”
„Kdo zase?”
„Ti králové.”
„Ovšemže byli silní. Vždyť jeden z nich byl Atlas. O tom ti snad matka vyprávěla.”
„Máma ne, ale kluci. To je ten, co drží nebe, vid’?”
„Ano.”

„A dědo, kdo drží nebe, když se jde Atlas vyčurat?"
Platón svraštěl v rozpacích čelo, neboť by nerad připustil, že opět něco neví.
„To není důležité," odsekl a raději hned pokračoval, aby usměrnil diskusi jiným směrem: „Ta země se jmenovala Atlantida."

„Ta, jak tam Atlas držel to nebe?"

„Ano, ta," přisvědčil rychle Platón v obavě před doplňujícími otázkami.

„Dědo, a myslíš, že se taky bál vlků?"

„Atlas? Asi ano."

„A ty děti se taky bály vlků?"

„Koukej chlapče, nepřerušuj mě, nebo zapomenu, jak to bylo dál."

„Dědo, kdo je to sklerotik?"

Platón se zachmuřil:

„Kam, prosím tě, chodíš na taková slova? Kdes to slyšel?"

„Máma to říkala," pravil Krítiás a upřel na dědečka dětsky nevinný pohled.

Platón se raději ani nevyptával, v jaké souvislosti o tom snacha mluvila. a vrátil se ke svému vyprávění:

„Prostě vlků se bál i Poseidón, i Atlas, i jeho děti. Obehnal proto tu horu kanálem... Víš, co je to kanál?"

„Ne."

„To je taková řeka, co vede stále kolem dokola. A takovou řekou obehnal Poseidón celou tu ho..."

„Říkal jsi, že Atlas."

„Tak dobře, Atlas obehnal takovou řekou celou tu horu, aby mu vlci nesežrali děti..."

„A co kdyby vlk tu řeku přeskočil?"

„Tak tam udělal ještě jeden takový kanál."

„A kdyby vlk přeskočil..."

„Tak tam udělal ještě jeden takový kanál a už se tak hloupě neptej!"

A pak Platón vyprávěl, jak králové-Atlanti moudře vládli zemi, kterou si právě vymyslel, jak se tam harmonicky rozvíjely vědy i umění, a protože ho vždy nejvíce zajímaly problémy ideálního společenského zřízení, vysvětloval Krítiovi své představy sociálně ekonomické struktury, názory na otázky školství i postavení žen ve společnosti. Aniž si to uvědomil, zaujala ho historie země, kterou nazval Atlantidou, do té míry, že si ani nevšiml, že chlapce to už dávno nebaví a klidně si hraje s drahocennou mušlí.

„... a žili tedy v Atlantidě spokojeně a moudře, že to i Olympany popudilo," končil své vyprávění Platón. „Seslali tedy na Atlantidu zemětřesení, potopu, erupci vulkánu a jiné nepříjemnosti, takže se musím, chlapče, přiznat, že se na perspektivy ideálního státu dívám dost pesimisticky. Prostě se jednoho krásného dne rozlehlo hromové bum..."

„Bác!" zavřískl od balustrády nadšeně Krítiás, jenž právě shodil z terasy mušlí a radoval se z fontány jiskřících kapek, které se rozstříkly nad hladinou azurových vln Egejského moře.

„Cos to udělal?!" zařval zoufalý Platón. „Ty rošťáku, cos to proved?"

„Nech mě, jó! Stejně sis všechno vymyslel. Tři kanály a paterčata - pcháá! Že se nestydíš takhle lhát malým dětem. A nebij mě, jó! Nebo to řeknu mámě."

„Děti nikdy nebiju!" ohradil se velký učenec. „A vůbec, mizero, koukej vypadnout! Jsem snad tvoje chůva? Jestli ti nějakou vlepím, tak se ještě ukáže, kdo je tady sklerotik!"

Krítiás pochopil, že je s legráckama konec a tiše se vytratil.

Když asi za hodinu přišel z nakladatelství otrok pro rukopis, ležela už před Platónem celá role papyru popsaná neuspořádaným, nečitelným rukopisem génia. U nohou mu spal Krítiás, jemuž se zdálo o vlku požírajícím bezbranná paterčata.

„Běž a řekni, ať to dají hned do čísla," přikázal otrokovi Platón.

Pak nakrmil toho syčáka Krítia a uložil ho k spánku. Když se vrátila snacha, už se smrákalo.

Uplynulo mnoho, mnoho let.

Otylý a opilý Krítiás vyprávěl svým kumpánům nad krátkem vína:

„... a jak jsem tehdy mrskl tou mušlí přes zábradlí, starý jen vyjel: Ne! Vždyť takhle už nezůstalo z Atlantidy vůbec nic! - Ale já na to: Jen sed', dědo, stejně máš sklerózu. - A on se pak naštval a vymyslel si to o té Atlantidě."

Jeho kumpáni se na něj dívali útrpně a s politováním. Nevěřili mu ani slovo. Právě totiž chystali loď, aby se vydali hledat onen tajuplný bájný kontinent.

Enfant terrible

překlad Ivo Král

1

Náhodou mi utkvěl v paměti jeden rozhovor. Nic zvláštního - takových a podobných diskusí jsem vyslechla stovky. Ale tehdy mě najednou napadlo, že nezúčastněný člověk by vlastně ani za mák nepochopil, o čem tu je řeč.

Babička seděla se svou přítelkyní Elsou ve vedlejší pokoji a žehrala na všeliká příkoří života. V zásadě takové diskuse toleruji. Babička se čas od času potřebuje vypovídat. Proto jsem jejich hovoru nevěnovala žádnou zvláštní pozornost. Krom toho to ani nebývá mým zvykem. Jenže tehdy jsem měla takovou nudnou mechanickou práci a

některé věty mi uvízly v paměti.

Lezla jsem po kolenou s tubou lepidla v zubech a snažila se důkladně opravit obšívku svého pucejře - tedy balónu. Žádná velká sláva. Ale právě v tom je rozdíl mezi diletantem a opravdovým sportovcem. Diletant starou nebo poškozenou obšívku vyhodí a za pár šestáků si koupí novou. Profesionál starou obšívku znovu vlastníma rukama slepí a upraví si balón tak, že by ho vlastní konstruktér nepoznal. Ona totiž rychlost a manévrovací schopnost balónu závisí na takových téměř nepostřehnutelných drobnostech, kterých si může všimnout jen a jen profík. Jednou na soustředění vedle nás trénovali cyklisté... nebo bicyklisté? Prostě ti nadšenci, co jsou dodnes okouzlení tím primitivním monstrem z počátků mechanické éry. To byste koukali, jak je vylepšovali a pulírovali.

Nu, a při té práci jsem zaslechla babičku, jak říká:

„... nediv se, že někdy doslova trnu. Zrovna včera vyskočil nahoru na telestěnu a ulomil rám tak divoce, že jsem se přímo zděsila, že přijde o prsty.“

„To je skutečně hrozné,“ přisvědčila Elsa.

Babičku pronásledují podobné události celý život, a pokud mi paměť sahá, jsou podle Elsy vždycky „skutečně hrozné“. Takže jsem zase chvíli neposlouchala, což nebyl problém, neboť mluvily potichu až do chvíle, kdy babička pozvedla hlas, aby Else sdělila, že:

„... jsem myslela, že už ho nikdy zpod té plotny nedostaneme. Viš, ona je tam taková škvíra, kam se rozhodl zalézt zrovna v noci, když všichni spali.“

„Ale to je skutečně hrozné. To tě muselo přece strašně rozrušit.“

„Rozrušit? Oleg (to měla na mysli mého otce) se div nezbláznil. Vždyť to je taky odpovědnost. Zatímco ho hledali, šla jsem do kuchyně. Zrovna jsem naprogramovala na sporáku příslušný kód, když přiletěla Kateřina, která měla nějaká podezření či předtuchu, nebo co já vím. Ještě štěstí, že jsem nestačila stisknout knoflík. Ten technik, co to pak přišel spravovat, mi řekl, že tam teplota dosahuje téměř dvou set stupňů.“

„Vylezl, když jste ho našli?“

„Co tě vede! Skrčil se tam a jen syčel. Prostě jsme museli rozebrat celý sporák. A technik říkal...“

„Přece takhle nevyvádí stále. Někdy se jistě musí chovat docela mile,“ přerušila babičku Elsa.

„Mile? Nikdy!“ odsekla babička. „Vůbec nikdy! A to je na tom to nejhorší. Vždyť já v jednom kuse trnu, co provede třeba zítra.“

„Třeba vlez do kanalizace,“ navrhla Elsa jakousi pracovní hypotézu.

„To už tady všechno bylo,“ mávla babička rukou. „Kateřina ho chytila v poslední chvíli za zadní tlapky. Takový život si vůbec nedovedeš představit. Všechno se musí zamykat, kontrolovat, uklízet... Co ti mám povídat; za posledního půl roku jsem zestárla nejmíň o deset let.“

Což ovšem vůbec nebyla pravda. Babička naopak vypadala v poslední době přímo skvěle. Ten ustavičný boj s Kerem jako by jí dodával síl. Spíš bych řekla, že mučednická koruna jí vracela mládí.

A právě v té chvíli, na kolenou a se skalpelem v zubech, mě napadlo, jak bych se asi cítila, kdybych vůbec nevěděla, o čem je řeč, o kom a o čem se tu vlastně mluví. Prostě co by si asi tak myslel náhodný nezasvěcený člověk, kterému v životě nepřišel Ker na oči. Ker...! Koho mi vlastně připomíná? Kotě? Štěně...? Sotva. A už vůbec mi nepřipomíná rohatého čertíka ze staré rytiny...

Když tatínek přivezl Kera, nebyla jsem zrovna doma. Zdržela jsem se tehdy na tréninku a poznala jsem ho tedy z celé rodiny jako poslední.

Seděl na židli a připadal mi jako malá hladová a promrzlá opička, která už docela zapoměla na vitalitu a rošťáctví opičího plemene. Přitahoval na sebe jakýsi cár šedivého hadru, se kterým se za žádnou cenu nechtěl rozloučit. Jeho světle šedé oči se přitom koukaly zle a ostražitě. Když mě uviděl, celý se naježil. Otec ho chtěl pohlady, ale Ker se od něho prudce odrazil dlouhou křehkou rukou, seskočil ze židle a skrčil se v koutě pokoje.

„Jak vidíš, Kateřino, rozrostla se nám rodina,“ pravila truchlivě babička, která sice miluje všechno živé, ale kterou Ker - stejně jako mě - děsně rozčaroval.

Než Kera přivezli, byli jsme plni nedočkavosti a nadšení z nadcházejícího dojemného setkání s nešťastným sirotkem, kterého, jak jsme byli pevně odhodláni, budeme piplat a něžně chovat a trpělivě vychovávat. A najednou tu seděl ubohý siroteček v koutě, syčel na nás a zpod šedivého cáru vykukoval kousíček nevyvinutého blanitého křídla.

Před tím jsem nevěděla o Kerovi víc než kdokoli jiný: Kera a ještě několik dalších mláďat našli v záchranném člunu na oběžné dráze kolem druhé planety ve hvězdném systému, jehož číselný kód jsem samozřejmě hned zapoměla. Na planetě asi byla nějaká stanice nebo základna, jejíž obyvatelé při nějaké neznámé katastrofě zahynuli. Jejich loď zřejmě nestačila nebo nemohla odstartovat, co já vím. Konečně to nejsem sama. Jisté je jenom to, že stačili nastrkat děti do záchranného člunu a navést ho na oběžnou dráhu. Doufali, že přijde pomoc... Určitě doufali!

Jenomže pomoc nepřišla a nouzové signály záchranného člunu zachytila naše expediční loď Vega. Když je našli, byly děti takřka polomrtvé. A tak je přivezli na Zem. Kam je taky měli vézt, když teď žádný domov neměly?

Vega, samozřejmě, nechala na oběžné dráze jak záchranný člun, tak i maják, aby pro případ, že pomoc přece jen přijde, bylo jasné, kam byly děti evakuovány.

Na Zemi je zpočátku chtěli nechat ve speciálním internátě, ale pak se rozhodli umístit je v rodinách. Děti přece jen potřebují soustavnou individuální péči a hlavně rodičovskou lásku. Otec měl to štěstí, že mu dovolili vzít si jednoho sirotka na vychování. Některé přítelkyně mohly puknout závistí. Naše rodina byla ovšem pro takový úkol takřka ideální: otec biolog, tedy přesněji kosmobiolog, maminka lékařka a babička široko daleko známá jako specialista na předškolní výchovu.

A tak jsme začali žít společně. Pokud tomu ovšem lze říkat společně. Nerada bych Kerovi křivdila, ale jeho nekomunikativnost a vůbec naše koexistence byla přibližně stejného druhu, jaká se vytváří mezi lidmi a divokými

zvířaty.

Řekněme, že byste doma chovali hranostaje. Je to živé, silné a krásné zvíře. Zahrnujete ho láskou, dáváte mu dostatek toho nejlepšího masa, připravíte mu pohodlný kutloušek a pořád doufáte, že když ne dnes, tedy zítra nebo za týden či za měsíc vám bude vaši náklonnost oplácet. Jenže on vás klidně dnes stejně jako zítra či za měsíc kousne do natažené ruky, kašle na nabízené pochoutky, krade si potravu podle svých názorů a pod polštář si dělá zásoby hniječeho masa. A přitom je naprosto jasné, že jen čeká na příležitost jak zdrhnout a vrátit se k ladu a nejistotě své divoké existence. Bezpochyby je přesvědčen, že jste jeho nepřítel. Ze všichni kolem jsou nepřátelé, kteří ho sem zavlekli jen proto, aby ho snědli. Z jeho hlediska vlastně sežrali.

Nu - i když to není tak docela přesné, přece jen to velmi připomínalo naše soužití s Kerem.

Nic nechtěl pochopit. To však vůbec neznamená, že by nechápal, že by nebyl schopen chápat. Časem dokonce zvládl náš jazyk a my jeho, takže bychom si mohli i povídat. Jenže...

Vzpomínám si - to byl u nás asi čtrnáct dnů - že mě mohl vzít čert, když mi jen tak pro nic za nic rozerval na kousičky jeden ohromně důležitý dopis. A pak ty kousičky sežral! To mě fakt namíchlo. Tak jsem mu řekla:

„Heleď, kamarádku! Ty si koleduješ o pár pohlavků. Neprovokuj! Já sice takové mrňousy nebiju...!“ jenže Ker se zatvářil, jako by nerozuměl ani slovo a ještě mě zlomyslně kousnul do prstu, kterým jsem mu hrozila. Fakt je, že jsem tehdy chodila v jednom kuse s pokousanými prsty a poškrábanými rukama. A největší trapas byl to, všelijak zamlouvat, abych nemusela přiznat, že je to dílo našeho okouzlujícího sirotka. Prostě jsem musela blábolit všelijaké nesmysly o jakémsi skunkovi, který se nám zatoulal na zahradu, a vymýšlet si legendy o miloučkém a vděčném Kerovi.

A babička? Tu nebral vůbec na vědomí. Její osvědčené pedagogické teorie šmahem braly za své. Maminky si nevšímal a jediné táty se jakoby trochu bál, což zase náramně rozhořčovalo otce.

Otec byl přesvědčen, že Kerova fyzická a duševní úroveň odpovídá asi tak deseti letům, ale že roste i dospívá podstatně rychleji než lidé. Protože mě bylo v té době třináct, mělo se to podle otcových výpočtů vyrovnat asi tak za čtyři roky. Pokud se ovšem příliš nemýlil.

Snad bych měla znovu připomenout, že Ker vůbec nebyl hloupý. Zdaleka ne. To konečně dokázal i ten případ s deníkem, pokud se tomu tak dá říct. Ker, stejně jako ostatní zachráněné děti, byl pod neustálým dozorem. Jeho život a chování sledovaly i skryté kamery. Kromě toho jsme se dohodli, že budeme pečlivě zapisovat všechny důležité souvislosti s Kerem. Měli jsme na to takový tlustý sešit. Bůhví odkud ho babička vyhrabala. Ker tehdy ještě neuměl ani číst, ani psát. Přesto mu nějak došlo, že pravidelný zájem lidí o ten tlustý sešit má nějakou přímou souvislost s ním. Nevím, třeba to byla jen intuice nebo už logické spojení příčiny a následku. Prostě Ker si všiml, že stačilo, aby něco udělal a babička nebo já - táta už méně - jsme pospíchali k sešitu. Pak najednou sešit zmizel. Nejdřív nás ani nenapadlo, že by to mohla být Kerova práce. Taky se tvářil, jako by se ho to vůbec netýkalo. Prostě byl jako obvykle zarytý, odmítal babiččiny koláčky i domluvy a z očí mu plála stále stejná zloba, skoro bych řekla nenávist k nám a ke všemu pozemskému vůbec.

Vyptávala jsem se tehdy otce, jak to vypadá v ostatních rodinách, kde mají tahle naděleníčka, a ukázalo se, že to je všude stejné. Například u jednoho profesora cambridžské univerzity žila jedna dívka, která k sobě vůbec nikoho nepustila. Pak k nám přijel nějaký psychiatr, který přiznal, že v daném okamžiku nejsme schopni najít „klíč k jejich srdcím“, jak se vyjádřil! A to bylo tak všechno, co řekl. Pak odejel. Babička mu to měla dost za zlé, protože podle ní se takhle o dětech mluvit nemá.

Ale abych se vrátila k tomu deníku. Ker se ho už zřejmě bál. Čekal, že by mohl být pramenem nějakých nepříjemností a rozhodl se ho spálit. Nalámal si proto v noci na zahradě větve jabloní, ulomil bezový keř, všechno to nanosil na hromadu a snažil se to zapálit. Jenže syrové větve nehořely (což Ker nemohl vědět) a tak z toho byla akorát spousta čmoudu.

Nejdřív přijeli hasiči přivolaní automatickým hlásičem, který zaregistroval kouř a vyhlásil poplach. Ker zatím utekl do domu a celý mokrý a zmazaný od sazí zalezl do postele, kde se tvářil, jako by se nic nestalo. Deník vzal stejně za své. Když to Ker zjistil, reagoval na naše vyčítavé pohledy jen radostným ceněním svých ostrých dravčích zubů.

Létat tehdy ještě neuměl. Přesto však rozpínal ty svoje peroutky a vypadal při tom jako nepodařený netopýr. Ale létat se mu chtělo. Celé hodiny vydržel sedět u okna a pozorovat ptáky, ke kterým se snad cítil blíže než k nám - k lidem. Jednou uviděl na zahradě kočku, jak nese mrtvého netopýra. Kde ho vzala, nevím. Chytit ho mohla těžko, ale když ji Ker uviděl, vrhnul se po kočce a div ji nezabil. Netopýra vydešené kočce vzal a pak začal problém, jak vzít mrtvého netopýra zase jemu. Babička to děsně prožívala a Ker si dozajista myslel, že to je nějaký jeho vzdálený příbuzný. Kočka s ním však měla od té doby peklo. Nakonec ji babička raději dala k Else, aby nedošlo k nějakému zbytečnému úrazu.

2

Když jsem našla tyhle staré poznámky, náramně jsem se podivila. Vždyť už od té doby uplynuly tři roky. Mně je šestnáct a našemu žíhanému zázraku kdoví kolik. Ale už je určitě skoro dospělý. A taky vyrostl. Jenže proto, že jsem rostla i já (a pohříchu ne málo) stále mi sahá sotva do pasu.

Tři roky...

To je hrozně dlouhá doba, moc dlouhá. Všechno to, co jsem tehdy dělala, myslila a cítila, mi teď připadá cizí a hloupé. Jako by se to stalo docela cizímu člověku. Nějaké ne docela hloupé a celkem vzdělané dívce, která má teď docela jiné zájmy a názory.

Ale co se týče Kera, pak mi připadá, že se u nás doma objevil sotva před několika dny. Přesně si pamatuju na den, kdy k nám přišel, na první slova, na první zážitky.

Tehdy, na začátku, u nás žil Ker asi rok. Celý rok jsme kolem něj kvokali jako kolem nejsvětější svátosti. Máma mi jednou dokonce řekla, že je jí až hanba, kolik rodičovské lásky mi upřeli pro toho malého dravce. Mě se to tedy nezdálo.

Připadalo mi, že mám rodičovské lásky až dost, tím spíš, že jsem člověk víceméně samostatný, takže mi i polovina normy bohatě postačila.

Ale všem nám bylo tehdy smutno z toho, jak veškerá naše trpělivost a pozornost i snažení nebyly vůbec k ničemu.

Třeba mi rozerval nějaké výkresy nebo něco jiného, a když jsem se ho ptala, proč mě tak nenávidí, odpověděl jenom „Proto!“ Jako by se rozhodl, že se s námi vůbec nebude bavit, jako by mu jakékoliv sdělení, k němuž potřeboval víc než dvě slova, bylo přímo odporné. Vlastně úplně vystačil se slovy „ne“ a „nechci“. Později k tomu ještě přidal „jdi pryč!“ Ani učit se nechtěl. A v tom už jsme byli úplně bezmocní.

A pak nám ho znenadání vzali.

Otec tehdy přišel domů a řekl:

„Ker zítra odjede.“

„Proč?“ divila se babička. „Copak je mu u nás špatně?“

„Zřejmě ano,“ přisvědčil otec. „Snad se u nás opravdu cítí nějak utlačovaný.“

Ker se zatím bavil tím, že maloval černou barvou velké čtverce na zlatistý potah gauče. Netušil, že barva i potah jsou omyvatelné, a byl dost popuzen, že ho nikdo neodhání. Všimla jsem si, že poslouchá, ale čmárat po gauči nepřestal. Pak vedl dlouhou čáru až ke stropu, kde se zastavil, aby slyšel, co bude dál.

„My jsme pro něj tak cizí,“ vysvětloval otec, „že ho spíš traumatizujeme, než abychom ho vychovávali.“

„A kam tedy půjde?“ starala se babička.

„Vytvořili pro ně zvláštní tábor. Takové izolované středisko, kde se vědci snaží vytvořit podmínky, které by co možná nejvíce odpovídaly jejich předpokládanému životnímu prostředí. Možná že když budou všichni pohromadě, bude to pro ně snazší.“

„Ale vždyť už si na nás zvykl,“ namítla babička bez valného přesvědčení.

„Zvykl?“ podivil se otec.

Ker najednou namočil ruku do barvy a pocákal mě od hlavy k patě. Zatímco jsem se pracně myla, vysvětloval otec, že chlapec musí žít mezi sobě rovnými, že zatím vůbec není jasné, jestli se podaří někdy je vrátit domů, a jak bych se asi rozhodovala já, kdybych si měla vybrat, jestli mám žít celá léta osaměle mezi mně nepochopitelnými a neznámými Kery, nebo někde v internátě mezi dětmi jako já.

Na to jsem skutečně nedokázala jednoznačně odpovědět a celou noc jsem si s tím lámala hlavu.

Ani Ker nespal. Až do rána harašil svými poklady, které za poslední dobu nashromáždil. Jako vetešník. Natahal do svého pokoje všelijaké haraburdí včetně sklenek, střeptů, kamínků, papírků, kmínků a větviček, které ho nějak zaujaly tvarem či barvou.

Ráno jsme ho našli dole v hale. Svoje bohatství měl svázáno do uzlíku a netrpělivě posedával, jako by se bál, že snad zmešká.

„Tak takhle ne,“ řekla babička, které se velmi dotklo, že Ker nejevil nejmenší stopy dojetí. „Takhle nepojedeš! Nejdřív se musíš pořádně nasnídat!“

„Nechci,“ kváknul Ker. On totiž neměl rty a ústa se mu zavírala tak pevně, že člověk málem ani nepoznal, kde je vlastně má. Takže kvákal - skoro jako žába.

„Jsi rád, že jedeš?“ zeptala jsem se ho a snažila se vložit do té otázky veškeré svoje rozhořčení a urážku nad nevděčností našeho svěření.

Ker se na mě jenom upřeně podíval a vůbec se nenamáhal s odpovědí.

Snídani jsme do něj beztak nedostali. Zarputile seděl na prahu a čekal na otce. Když jsme se vyšli rozloučit, skočil bez ohlednutí do flyeru a zavrtal se do polštářů.

Pak odletěli.

S babičkou jsme se vrátily domů v prachmizerné náladě. Div jsem nebrečela a babička si celou dobu vyčítala, že nedokázala najít způsob, jak Kera získat.

„Pochop, Kateřino,“ přesvědčovala mě, i když to nebylo vůbec zapotřebí, „pochop, že otec měl koneckonců pravdu. Vlastně měl úplně pravdu. Nás tady bylo moc a on byl sám... A co vlastně víme o tom, jak vůbec vypadá jejich mateřská láska. Možná že jsme ho měli vždycky ráno hladit po hlavě?“

„Ale, babi! Kolikrát jsi to zkoušela? Jako bych to neviděla... A co on? Kousnul tě!“

Ve svém nepochopitelném žalu jsem byla nesmířitelná. Ker mě urazil a ať si tedy jde, kam chce.

Večer se vrátil otec a vyprávěl, jaké to tam v internátě je, jak je tam všechno maximálně přizpůsobeno jejich velikosti i odlišnostem jejich těla, jak pečlivě vypočítali teplotu i vlhkost vzduchu...

„A jak ho uvítali?“ přerušila ho babička.

„Kdo?“

„No oni, já nevím, jak se jim říká. Myslím ostatní děti.“

„Klidně,“ pokrčil otec rameny. „Skoro bych řekl, že lhostejně. Jenže nesmíš od nich čekat naše emoce... Prostě to vzali na vědomí a dál se věnovali svým záležitostem...“

Jenže téže noci se stalo něco zcela mimořádného.

Tři z těch šesti dětí ze svého nového domova utekly. A musely při tom projevit mimořádnou dávku představivosti. Jedním z nich byl Ker. Ještě v noci nám dali zprávu, protože nevyklučovali, že by se mohl vrátit k nám.

Ale nevrátil se.

Ráno je všechny našli u kosmodromu. Jak a proč právě tam, nikdo nepochopil. Během noci urazily více než šedesát kilometrů. A přitom to byly ještě děti, které neuměly moc létat.

Uprchlíky dopravili zpátky na základnu a kdoví pokolikáté jim vysvětlovali, že bohužel nikdo neví, kde leží jejich domov, a tedy že cesta na kosmodrom je zbytečná. Jenže oni, kdoví pokolikáté, si vysvětlování a přesvědčování vůbec

nevšimali. Jako by byli hluiši.

Pak uplynulo několik dnů bez nějakých zvláštních událostí. To ovšem neznamená, že jsme na Kera zapomněli. Ono to vlastně ani nebylo dost dobře možné. Jeho destruktivní činnost poznamenala dům na dlouhou dobu.

Asi tak čtvrtého dne ráno jsem zašla - už ani nevím proč - do jeho pokoje. Otec si tam chtěl zřídít dílnu a zatím si tam nastěhoval ponk. A na ponku spal Ker s uzlíkem svých pokladů pod hlavou.

Jen jsem vyjekla a kupodivu pocítila jsem ohromnou radost.

Ker otevřel oči a rychle mávl pěstičkou. Totiž abych jako mlčela.

„Tak to tedy ne! V žádném případě, ty darebáku. Všichni pro tebe chtějí udělat to nejlepší, a ty jim oplácíš tím nejhorším, co umíš.“

Ker se zatvářil zoufale a zaryl čumáček do uzlíku svých drahocenností. Ale to na mě neplatilo:

„Jen se netvař! Stejně se, můj milý, nedá nic dělat. Musíš zpátky. Víš, jaké si tam kvůli tobě dělají starosti?“

Prostě jsem, já husa, sekala pyskem, abych si odreagovala zklamání, které jsem pocítila, když se od nás takovým kvapem stěhoval. A ví bůh, že jsem nic z toho říkat nechtěla. Jenže Ker najednou vyskočil do otevřeného okna, a než jsem mu v tom dokázala zabránit, jako by se po něm země slehla.

Za chvíli přiběhla do pokoje babička, která měla jednak jedno ze svých tušení, a jednak ji vyrušil hluk. Pak se přihnala maminka, protože zrovna volali z internátu, že Ker a ještě jeden chlapec znovu utekli.

A tak jsme prolezli celou zahradu, nevynechali jedinou jeho schovávačku, ale marně. Našel ho teprve otec, když se večer vrátil. Ono nás totiž nenapadlo podívat se znovu do jeho bývalého pokoje. Tatínkův ponk zatím stačil dokonale rozebrat, což mělo znamenat, že se mu na něm spí nepohodlně a že bychom mu měli vrátit jeho postel.

Po mnoha dlouhých diskusích s vedením internátu nám nakonec dovolili nechat si Kera doma, když to konečně sám chce. Později jsme se dozvěděli, že jim na základně zůstaly jen dvě děti a ostatní se rozběhly zpátky do svých adoptivních domovů. Těm dvěma dětem, jak usoudila babička, se zřejmě v jejich pozemských rodinách nedostalo té péče, kterou jsme my (to jest především babička) dokázali zajistit našemu rozjívenci. Babička prostě triumfovala, což je charakteristické pro všechny babičky, pokud se to týká jejich vnuků. Zvláštní je, že jsem nic podobného nepozorovala, když se to týkalo její vnučky.

Pokud si ovšem myslíte, že se po všech těch událostech Ker uklidnil, nebo dokonce změnil, že se snad začal učit a respektovat starší, tak to jste na dost podstatném omylu. Všechno bylo skoro přesně jako dřív. Jisté zlepšení tu ovšem bylo. Babička totiž zařadila do svého jinak chudého kázeňského rejstříku hrozbu návratu do internátu (kterému - bůhsud' proč - říkala útulek), což kupodivu působilo.

Také se trochu změnilo to, že Ker povyrosl, a já jsem si všimla, že mi krade videozáznamy se studijními texty, které si večer pouští na svém učítku. Nevím, nikdy jsem se nedověděla, co z nich pochopil, ale docela jistě ho to náramně zajímalo.

Ale třebaže se stal členem naší rodiny a představa, že by se měl zase někam odstěhovat, byla předem nepřijatelná, byly naše vztahy dál poněkud napjaté. Možná i proto, že mi nikdy neprominul tu unáhlenost, s jakou jsem ho uvítala tehdy, když utekl z „útulku“ (jak říkala babička). K ostatním členům naší rodiny se choval víceméně loajálně, ale já jsem byla jeho nepřítel číslo jedna. A přitom dokázal být obdivuhodně vynalézavý. Například když jsem měla hosty, vrazil drze do pokoje a řádl jako tajfun se zřejmou snahou rozzuřit mě. Jenže mu to bylo houby platné. Hosté se většinou bavili, ba chechtali, takže brzy splaskl a stáhl se do svého pokoje.

A také se v tom roce naučil létat. Zpočátku si sice párkrát natloukl šišku, když se spouštěl ze stromů či ze střechy, ale křídla už měl pořádná. Když je rozepjal, připomínala mi tak trochu křídla prvních aeroplánů. Jenže byla jemná, a když neletěl, velice šikovně je složil na zádech, takže vypadal pro změnu jako pravěký ještěr.

Někdy dovolil babičce, aby mu je hladila a česala jejich jemnou, hebkou srst. Blaženě přitom mračil svoji tlamičku, a když nastavoval babičce své rozvinuté křídlo, byla to podívaná doslova fantastická. Nu - představte si vzdělanou inteligentní babičku, jak sedí v křesle u nohou skutečného čerta, který kolem ní ovíjí svoje jemná šedivá křídla. Jenže to je pohled vyhrazený jenom babičce. Před každým jiným se Ker náramně stydí. To pak začne syčet a tváří se, jako by si jenom přišel pro knížku, a babička bručí, že jim nikdo nedá chvíli pokoj, aby si spolu mohli popovídat. Přitom se můžu zapřísáhnout, že spolu nikdy o ničem nemluvili. Jestli spolu kdy vyměnili všeho všudy dvacet slov, tak je to hodně. Prostě si mlčí a nijak se netají, že jim docela stačí, když jsou jen tak spolu.

Samozřejmě že se stále hledalo, odkud ty děti jsou a kde je jejich domov. Ale bezvýsledně. Je to zvláštní, ale někdy mi bylo docela úzko z představy, že budou nakonec odsouzeni prožít celý život tady na Zemi.

Já už jsem byla v té době docela slušnou pucejřicí. Tedy pilotkou balónu. Pucejřicí... Takové divné slovo. Vývolává ve mně představu něčeho tlustého a růžového. Přitom nejsem ani tlustá, ani růžová.

Když se Ker naučil létat dokonale, brala jsem ho s sebou na závody. Ať se podívá, že jeho „nepřítel“ taky něco dovede!

3

V životě se nedá nic předvídat.

Ted' s odstupem tří let se mi znovu dostaly do rukou moje staré záznamy. Tentokrát jsem kupodivu vůbec neuvažovala o tom, jak jsem se změnila já, ale o tom, jak se změnila sama podstata událostí.

To, co jsem před třemi lety napsala, mě sice zajímalo, nicméně jsem se na to dívala jako na projev pubertální grafomanie, která mě už dávno přešla. Prostě jsem je přečetla bez úmyslu pokračovat. Pak jsem byla sama překvapena, když jsem znovu začala psát o tom, co bylo kdysi dávno i zcela nedávno.

Vlastně ani neuplynula tak dlouhá doba - snad jen několik měsíců - a kdyby šlo všechno jak má být, nebylo by o čem psát.

Jenže babička onemocněla a krátce nato pak zemřela.

Babička pro nás byla věčná jako čas, a jestliže sem tam postonávala, brali jsme to jako přirozený běh věcí. Ani jsem si neuvědomila, že poslední dobou postonávala příliš často a že má nemocné srdce. Operaci kategoricky odmítala, neboť byla hluboce přesvědčena, že umělé chlopně jsou něco nepřirozeného.

Umřela, když nikdo nebyl doma.

Ker odletěl ke svému příteli, který žil asi sto kilometrů od nás u jedné osamělé profesorky. Vzpomínám si, že letěl na flyeru, protože nesnášel zvědavé pohledy a dotěrné vyptávání. V té době už pochopitelně ani nesyčel, ani nekousal, když potkal někoho cizího. Ale vytrvale se snažil odejít či odletět, aby se takovým setkáním vyhnul.

Já jsem byla zrovna na závodech a otec s matkou v práci. Takže to byl Ker, který babičku našel. Pochopitelně, že ho nenapadlo, aby zavolal první pomoc - ono by to stejně nebylo nic platné, protože babička v té době už nejméně dvě hodiny nežila - ale pokoušel se ji sám vynést z domu a položit do flyeru...

Naštěstí se právě vrátil otec...

Celé týdny jsem pak žila pod dojmem babiččiny smrti. Všechno mi padalo z rukou a chodila jsem jako tělo bez duše. Aby ne! Vždyť tohle byly babiččiny věci, tady ležela její nedočená knížka a ve skříní visely její šaty, které si s takovou slávou šila ke svým sedmdesátinám a od té doby je nevzala na sebe. Cítila jsem jako křivdu, že věci žijí déle než lidé. Také mě napadlo, že skytský obyčej spálit se zemřelým vše, co po něm zůstalo, měl svůj hluboký smysl. Znali cenu zapomnění a nechtěli uchovávat nic, co by jim mrtvého připomínalo. Jenže to možná ani nebyli Skytové a možná že to ani nebylo správně...

Tak či onak jsem neměla nikde stání. V ústavu, kde jsem byla na stáží, jsem se celou dobu ani neukázala, tréninky jsem nechala plavat... Prostě všem nám bylo zle, ale - jak se ukázalo - Kerovi bylo nejhůř.

Bud' se ve svém světě ještě se smrtí nikdy nesetkal, nebo na to zapomněl, protože byl ještě malý - nevím. Ale jeho reakce byla překvapivá: Jako by nás začal za to, co se stalo, nenávidět. Jestli dřív s ním byla komunikace obtížná, pak po babiččině smrti byla téměř nemožná. Seděl ve svém pokoji a vůbec nevycházel. Jen jednou sešel dolů do knihovny. Přitáhl si židli a vytahal všechny moje staré dětské knížky, ze kterých mu babička četávala. Myslím ten první rok, kdy u nás žil. Tehdy jsem si myslela, že babičku ani neposlouchá, dokonce jsem měla pocit, jako by se babičce posmíval.

„Ale babi," říkala jsem jí, „jaký to má smysl? Vždyť to nemůže chápat. Copak u nich doma chodí krokodýlové po ulicích? Copak si dokáže vůbec představit, co to je roztržitost?"

„Ty toho tak víš!" řekla babička a klidně předčítala dál.

Ker při tom seděl v koutě a tvářil se, že ho zajímá něco na stropě.

Tak právě tyhle knížky Ker sebral a odnesl je do svého pokoje, kde je položil vedle postele. Jinak nevzal nic. Na babiččin pohřeb nešel. Bud' nevěděl, co to znamená, nebo prostě nechtěl. Ani na babiččin hrob se nešel nikdy podívat.

To už byl dospělý. Nikdy se neoblékal. Šaty prostě neuznával. Dokonce ani v největších mrazech. Jen poslední rok byl ochoten na sebe natáhnout takovou košili, kterou mu babička na zádech rozstříhla, aby se v ní cítil pohodlně. Jenže když babička umřela, zahodil i tu košili a já jsem pochopila, že ji nosil jen kvůli babičce. Ale možná že jsem si to vymyslela, protože jsem si to tak chtěla myslet.

A taky se cítil velmi ukřivděný. Jako by ho někdo oklamal. A pak začal nenápadně, ale velmi pozorně sledovat maminku. Určitě proto, že mu připomínala babičku. Báł se zřejmě ztratit také ji. S maminkou jsme o tom nikdy nemluvíly, ale cítily jsme to obě, protože tón jejich rozhovorů (vlastně jakýchkoli rozhovorů - mluvila maminka a on, jako vždy, mlčel) se stal takový spiklenecký. Jako by oba znali něco, co jsme my ostatní, nezasvěcení, znát nemohli.

Se mnou ovšem dál nechtěl mít nic společného.

Asi čtvrt roku po babiččině smrti se náš život pomalu vracel do normálních kolejí. Ker stále častěji odlétal za svým krajanem, nebo ten zase přilétal k nám a pak odcházeli daleko do lesa, kde si dlouho o něčem vyprávěli a mně jich bylo hrozně líto.

Někdy za mnou létal Ker na trénink. Zřejmě ho bavilo pozorovat, jak se proháníme v balónech. Obvykle při tom zůstával ve flyeru a pozorně mě sledoval. Alespoň já jsem jeho pohled (nebo dohled?) neustále cítila.

V červenci jsme se vypravili na závody na Krym. S Kerem. Ony tam jsou totiž vynikající podmínky. Hlavně ty stoupavé termiky. S Kerem jsme pečlivě upravili balón a zkontrolovali každý milimetr konstrukce. V sázce totiž bylo velmi mnoho. Kdybych se umístila alespoň na třetím místě, znamenalo by to, že mě zařadí do reprezentace. A Ker to věděl.

Když jsme ráno přistáli v horském údolí, zvrátila jsem hlavu a okouzleně pozorovala létající balóny. Vypadaly proti blankytnému nebi jako pouťové balónky, které uletěly nešikovným dětem a zářily jako mýdlové bubliny. Lidé v nich nebyli téměř vidět.

Tehdy se těch závodů zúčastnilo nejméně tři sta lidí. A někteří i zdaleka. Přímě nad mou hlavou se táhla šňůra balónů kyjevského družstva. Říkali mi už v Moskvě, že jejich balóny jsou větší než naše a jsou červenožlutě pruhované. Zevnitř jsou, samozřejmě, průhledné jako všechny, ale zvenčí bývají obvykle velmi nápadně vybarveny. Síla těch Kyjevanů byla především ve skupinovém letu. Jejich balóny se v rychlém sledu spojovaly, aby se okamžitě jejich formace změnila v řetězce, kruhy či kříže, a vzápětí se znovu rozstříkly a spojily se v další dokonalý útvar. Mně nikdo nemusí vyprávět, jaká je to fuška. Sama jsem přes rok ve skupině létala. Ale pak jsem přešla na sólové disciplíny.

Jenže jsem tam nemohla civět donekonečna.

Zašla jsem k jednomu chlapci z leningradského družstva, který právě lezl do balónu. Ještě se ani nepřipoutal a balón dosud ležel na zemi jako cár potrhaného plastického pytlíku.

„Mohla bys mi pomoci?" řekl. Pak si všiml Kera, se kterým se dosud nesetkal. Překvapeně sebou trhnul:

„Co je to?" zeptal se.

Ker se pochopitelně urazil a celkem právem nasupil. Takové familiárnosti nesnášel. Namíchlo to i mě:

„Jak to o něm mluvíš?! Copak je to nějaké štěně!?”

„Nic takového jsem přece neřekl. Ale odkud je?”

„To je můj bratr!”

„Neříkej,” vzal to ten Leningraďan jako žert. „Vlastní?”

Koutkem oka jsem pozorovala Kera, ale toho se už ujali ostatní členové našeho družstva, kteří ho znali a rádi využívali jeho schopností. Pořád to bylo lepší než nějaký soucit nebo shovívavý údiv.

„Kere, miláčku,” zaslechla jsem Světlanu, „co jsi takový smutný? Nechtěl by ses raději podívat, jak to vypadá nahoře s termikami?”

Ker se poslušně vznesl k nebi, kde začal zvolna kroužit.

Můj milý Leningraďan na to zíral s pusou lehce otevřenou.

„Tak co je? Polezeš dovnitř, nebo jak dlouho tady mám čekat?” řekla jsem s jistým pocitem satisfakce.

Musím se přiznat, že jsem byla na Kera pyšná. Poslední dobou vůbec, nejenom ten den. Čím dál víc jsem byla přesvědčena, že Ker je vlastně krásný. Tak jako je krásné jakékoliv funkčně dokonale ustrojené tělo.

Vyjukaný Leningraďan zalezl do svého balónu, já mu zavřela horní víko a on začal nafukovat balón. Pak zkontroloval vrtuli na volném chodu a mávl mi, abych odpojila balast. Když jsem ho odpoutala, vznesl se jeho balón prudce do vzduchu a zůstal mi viset nad hlavou. Kluk tam visel v kurtech jako pavouk v pavučině. Pak se zadní vrtule změnila v lesklý kruh a balón začal nabírat výšku.

Ker mi přitáhl můj balón a dohodli jsme se, že ho vyzkouším. Já při startu vrtuli nikdy nezapínám. Rozhodně ne dřív, než mám pořádnou výšku. Řekla bych, že nikdo (snad kromě prvních aviatiků) nepocítil ten fantastický pocit stoupat k nebi, aniž by viděl, čím je nadnášen. Snad právě pro ten pocit prázdnoty pod sebou, kdy má člověk pocit, že se může kdykoliv zřítit, dělají v amatérských balónech spodní část neprůhlednou.

Zevnitř jsou stěny téměř průzračné a kurty, kterými jsem zavěšena ve středu balónu, jsme s Kerem rovněž udělali z čírého materiálu. Vůbec nic tedy neruší v pocitu, že letím já, že se vznáším jako ve snu.

Ker stoupal současně se mnou a díval se na mě těma zlýma očima, neboť nesnášel, když jsem stoupala výš než těch půl kilometru, což byla hranice, za kterou mě už nedokázal sledovat. Asi to v něm probouzelo pocit méněcennosti.

Konečně jsem zapnula motory a brzy nechala Kera za sebou. Balón poslušně reagoval na každý můj pokyn. V té chvíli jsem si uvědomila, že tady dnes nemám soupeře. Že vyhraju rychlostní závody i slalom, vyznačený malými upoutanými balóny.

Ker pode mnou kroužil jako malá tečka. Vrátit se na zem se mu zřejmě nechtělo a výš za mnou nemohl.

V tom okamžiku však moje sny o vítězství dostaly nečekanou ránu.

Od nějakého bláznivého turisty, jehož flyer se objevil za úbočím hory a prudce se hnál kupředu. Nikdo ho zřejmě včas nezpozoroval a nepřinutil přistát. Když pak uviděl tolik balónů, zřejmě se polekal, a aby se nesrazil s těmi nahoře, prudce se zvrátil na bok a začal klesat. Ani jsem se nestačila ohlédnout, když se zařiznul do mé koule. Něco takového se stává snad jednou za deset let.

Kdybych byla odstartovala podle předpisů, kdyby nebylo mé sebedůvěry, kdybych si nemyslela, že k prověrce závěsů a řízení nepotřebuju padák, nic zvláštního by se asi nestalo. Balón je ten nejbezpečnější způsob létání, jaký si dovede kdo představit. Má dvě pevné a elastické obšívky, takže prakticky nehrozí žádné nebezpečí.

Jenže když se do mě ten výletník zařizl, trefil se do mě právě tou jedinou ostrou součástkou flyeru - stabilizátorem. To už je takový zákon schválnosti. Krásně při tom rozřizl svrchní obšívku takřka po půlce obvodu a do té vnitřní udělal díru jako hrom. Vzduch začal unikat tak rychle, že balón začal splaskávat přímo před očima. A pochopitelně padal. Stačila jsem jenom zapnout kompresor na doraz, ale výsledek se rovnal nule. Stejně úspěšně jsem mohla vylévat moře sítkem.

Všechno se to odehrálo děsně rychle. Ani polekat jsem se nestačila. Země se řítila proti mně a já jsem jen horečně vzpomínala, co v takovém případě říkají instrukce. Jenže instrukce v takovém případě neříkají nic.

Ti, kteří, se dívali zdola, jen vydechli a trenér na ně zařval, aby roztáhli ještě nenafouknutý balón a vystartovali proti mě. To byla ovšem holá fantazie. Na to jsem padala příliš rychle.

Degrell, jeden z těch, kteří si uvědomili, co se stalo, stočil svůj balón tak, aby se dostal pode mne ve chvíli, kdy budu těsně nad zemí. Riskoval při tom hrozně, ale je to skutečný mistr, jeden z deseti nejlepších slalomářů Evropy. A taky se mu to málem povedlo. Málem... Nakonec se to podařilo Kerovi.

Celou tu dobu kroužil pode mnou a neustále mě sledoval. Když pak viděl, jak se mi balón mění v pár průzračných trosek, spustil se dolů tak prudce, že mě dohonil ve chvíli, kdy jsem byla všude padesát šedesát metrů nad zemí. Chytil se mého balónu a začal zuřivě bít křídly, aby alespoň zmínil můj pád.

Nakonec jsme sebou žuchli na ten poloplný kyjevský balón, který nás odhodil, a dopadli na tvrdou zem. To ovšem neznamena, že jsme si nenatloukli. Natloukli! A jak! Já byla samá modřina a Ker měl zlámané prsty na pravé ruce, a ke všemu ještě vykloubenou nohu.

Jakžtakž nás dávali dohromady a s náramným uznáním se vyjadřovali o Kerově důvtipu a rozhodnosti.

A Ker trpěl.

Myslím při tom ošetřování, protože jemu to nemohli dělat v narkóze. Zkusit musel hrozně, ale vydržel. A na mě měl takový vztek, že syčel, jak jsem ho už léta syčet neslyšela. I když mě bolelo celé tělo, natáhla jsem k němu ruku a řekla:

„Na, zakousni se, jestli ti to pomůže.”

Jen se otočil a už se na mě ani nepodíval. Ani když jsem za dva dny vstala a dobelhala se k jeho lůžku.

Pak se přišel omluvit ten pilot-turista, což byl mladý chlapec, oceánolog. Ani jsem se na něj moc nezlobila. Zato Ker se na něj podíval tak urputně, že oceánolog, celý rozrušený a vylekaný, raději vycouval.

Pak jsme se vrátili do Moskvy.

Já jsem se nejen nedostala do reprezentace, ale dokonce mi dali půlroční distanc za to, že jsem startovala bez padáku.

Já už jsem byla docela v pořádku, ale Ker stále ležel. Ty prsty mu špatně srůstaly, takže se u nás vystřídaly všechny světové lékařské kapacity. A taky ho navštěvovali jeho krajané. Když jsme však seděli sami, poprosil mě, abych mu předčítala z těch dětských knížek, které mu čítávala babička.

4

Někdy to bývá jako začarovaný kruh.

Když k nám Ker přijel, nebyla jsem doma. A když odlétal, nebyla jsem doma zas.

To už jsem byla úplně zdravá, a tak jsme se s Kerem dohodli, že sedět doma po zbytek prázdnin nemá smysl. Kromě toho se Ker chtěl začít učit (konečně!). Po prázdninách to prý zkusí na univerzitě. Vydala jsem se tedy s Irinou na čtrnáctidenní turistickou výpravu po Oce. Jen tak - na člunu.

Vzpomínám si, že jsem jednou večer ležela u táboráku a pozorovala hvězdy. Na jedné z nich žijí Kerovi blízcí, napadlo mě. A ani netuší, jak daleko ho osud zanesl, nic nevědí o tom, že riskoval život pro nějakou cizí holku, kterou by za normálních okolností možná ani nechtěl poznat. A ještě mě napadlo, jak je asi jemu, když se dívá na hvězdy a co cítí, když myslí na totéž co já.

Najednou jsem zaslechla, jak ke břehu přirazila lod'ka. Nějací další turisté, pomyslela jsem si a vůbec jsem neměla náladu vstát, abych se s nimi seznámila. Pak jsem však zaslechla, jak jeden z příchozích říká:

„Už jste někdy viděly okřídlenec?“

„Koho?“ zeptala se Irina.

„Okřídlenec. Vy o tom nevíte? Před několika lety je prý našli někde v kosmu a přivezli na Zem.“

To už jsem nastražila uši. Pravda, dosud nikdy jsem neslyšela, že by se jim říkalo okřídlenec, ale nějak jim zřejmě říkat museli.

„Vím. Já jsem je viděla,“ odpověděla Irina lhostejným hlasem.

Irina je příliš zdrženlivá, aby začala vysvětlovat, že se s jedním z těch okřídlenců dokonce osobně zná.

„Já je ještě nikdy neviděl,“ svěřoval se ten přichozí. „I když je to asi hanba, neviděl jsem je. Až teď, asi před půl hodinou. To jsme ještě byli na řece a najednou se za lesem vynořil obrovský pták...“

„Spíš netopýr,“ opravil ho druhý hlas.

„Tak tedy netopýr. A přímo na nás. Ještě že nejsme lovci a nemáme s sebou zbraně.“

To už jsem byla na nohou. Něco se stalo! Ker mě hledá.

„Kateřino,“ zavolala Irina, „slyšelas?“

„Ovšem. Potřebuju si vzít člun.“

Po tmě jsem hledala vesla. Sergej sešel se mnou ke břehu a pomohl mi sestřít člun na vodu.

„Mám jet s tebou?“ zeptal se.

„Ne. Sama budu rychlejší.“

„To se ovšem mylíš,“ řekl Sergej. „Když jsou u vesel dva...“

Nemělo smysl se hádat.

Do vsi jsme dorazili až ve tři ráno. Na poště ležel telegram od otce: Okamžitě se vrať! Ker odlétá.

To slovo odlétá mě přímo ohromilo svou definitivností.

Vzbudila jsem hajného, vymámila na něm služební flyer a hnala se domů. Kdyby mě napadlo letět přímo na kosmodrom, možná že bych ho ještě stihla...

Doma, samozřejmě, nebyl nikdo. Jen Kerův dopis ležel na stole: „Já se vrátím.“

Jinak nic.

Vrhla jsem se k telefonu a zavolala informace. Tam mi řekli, že zvláštní let startuje za šest minut. A spojit že mě už nemůžou.

I tehdy bych to byla ještě stihla. Jak se pak ukázalo, start byl téměř o půl hodiny odložen. Jenže já jsem se jako husa rozplácla na gauči a rozběčela se. Byla jsem krutě uražena na život, na sebe, na otce, který mi nedal včas vědět, i na Kera, který mě nedokázal najít. To jsem ještě nevěděla, že se start zdržel právě kvůli němu, protože oblétał všechny přítoky Oky a vrátil se tak zchvácený, že ho sotva dostali do lodi. To už počítali každou minutu, protože ta loď nepatřila pozemské flotile a informace o jejím přiletu přišla na Zem značně zkomolená, takže trvalo dost dlouho, než rozluštili, o co vlastně jde.

Když jsem se vyběčela, šla jsem do Kerova pokoje. Všechno tam bylo na svém místě. Nic si s sebou nevzal. Vlastně vzal - tři dětské knížky...

Ted' už ho chápu. Nemohl jinak. Každý máme jen jeden domov.

Haló, je tam Nina?

překlad Ivo Král

„Haló, je tam Nina?“ zeptal jsem se.

„Ano, to jsem já.“

„Máš nějaký zvláštní hlas.“

„Zvláštní? Jak zvláštní?“

„Prostě takový cizí. Nenaštvalo tě něco?"

„Já nevím."

„Možná že volám nevhod..."

„A kdo vlastně volá?"

„Odkdy pak mě neznáš?"

„Já ale nevím koho."

Ten hlas byl mnohem mladší, než měla Nina. Dobře o dvacet let. Ona měla taky mladší hlas, ale asi jen o pět let. Po hlase se stáří dá těžko uhodnout. Někdy hlasy stárnou rychleji než člověk a někdy zůstávají naopak dlouho mladé.

„No dobrá," řekl jsem. „Víš, já ti vlastně volám v jisté záležitosti..."

„Jenže jste vytočil špatné číslo," řekla Nina. „Já vás neznám."

„Ale to jsem přece já - Vadik, Vadim Nikolajevič...! Co je s tebou, Nino?"

„No vidíte," povzdychla Nina, jako by jí bylo líto přerušit hovor. „Já žádného Vadika ani Vadima Nikolajeviče neznám."

„Tak promiňte," omluvil jsem se a zavěsil.

Podruhé jsem vytočil číslo až za chvíli. Zřejmě jsem se prve opravdu zmýlil. Prsty věděly, že nemám chuť Ninu volat a podvědomě vytočily špatné číslo. Proč vlastně nechtěly?

Našel jsem na stole krabičku silných kubánských cigaret. Určitě je dělají ze zbytků doutníků, jinak to není možné. Ale co jsem jí to vlastně chtěl?

Nic. Prostě jsem jenom chtěl vědět, jestli je doma. A jestli není, tak to na věci stejně nic nemění. Může být třeba u matky nebo v divadle. Nedávno říkala, že nebyla v divadle nejím tisíc let.

Zavolal jsem znovu.

„Nina?" zeptal jsem se.

„Ne," řekla. „To je zas omyl. Jaké vlastně voláte číslo?"

„149-40-89."

„Vidíte," řekla trochu zklamaně. „Tady je Arbat, jedna-třicet dva-pět-čtyři."

„Aha. Arbat, to je čtyřka?"

„Ne, Arbat je G."

„To je zvláštní... Tak promiňte, Nino."

„Nic se nestalo. Já stejně nemám co dělat."

„Já už si dám příště pozor," omluvil jsem se znovu. „Někde to asi přeskočilo a teď to pořád zvoní u vás. Nějak to zlobí."

„Ano," souhlasila Nina.

Zavěsil jsem.

Budu muset počkat...

Nebo vytočit přesný čas. Pak tam někde něco přeskočí, relátko se uvolní a já se konečně dovolám.

„Dvacet dva hodin přesně," řekl ženský hlas na telefonním čísle sto. Najednou mě napadlo, že jestli byl její hlas na pásku už dřív, třeba před deseti lety, může si kdykoliv vytočit stovku a poslechnout si svůj mladý hlas. A jestli třeba změla, může si stovku vytočit její syn nebo člověk, který ji miloval.

Vytočil jsem znovu Ninino číslo.

„Slyším," řekla Nina nezvykle mladým hlasem. „To jste zase vy, Vadime Nikolajeviči?"

„Ano," odpověděl jsem mrzutě. „Tak se mi zdá, že se naše telefony spojily jednou provždy. Ale já jsem to číslo vytácel správně. Tak se prosím vás nezlobte a nemyslete si, že tak hloupě žertuju."

„Ale ne," řekla rychle Nina. „To mě ani na chvíli nenapadlo." Odmlčela se a pak se zeptala: „Moc spěcháte?"

„Ne."

„A potřebujete od Niny něco důležitého?"

„Ani ne. Prostě jsem chtěl vědět, jestli je doma."

„Je vám smutno, vidíte?"

„No... Jak bych vám to vysvětlil...?"

„Aha! Už vím, vy žárlíte."

„Jste směšná!" ohradil jsem se důrazně. „Kolik vám vlastně je, Nino?"

„Třináct. A vám?"

„Přes čtyřicet. Mezi námi je tlustá cihlová stěna."

„Já vím. Každý měsíc je jedna cihla, vidíte."

„Dokonce každý den může být taková cihla."

„Ano," povzdychla si Nina. „To je ovšem mezi námi pořádně tlustá zeď... Na co teď myslíte?"

„Těžko říct. Teď zrovna na nic. Teď si povídám s vámi."

„Ale kdyby vám bylo třináct nebo i patnáct, mohli jsme se seznámit," zasmála se najednou. „Já bych vám řekla, abyste přišel zítra k Puškinovu pomníku, že vás tam budu čekat přesně v sedm. A pak bychom jeden druhého nepoznali. Kde vy se setkáváte s Ninou?"

„Jak kdy."

„U Puškina taky?"

„Přímě u Puškina ne. Nějak jsme se vždycky sešli u Rossije."

„Kde?"

„U kina Rossija."

„To neznám."
„No přece na Puškinově náměstí."
„Stejně nevím, kde to tam je. Asi žertujete. Vždyť já znám Puškinovo náměstí docela dobře."
„To není důležité," řekl jsem.
„Proč?"
„To už je stejně dávno."
„Co?"
„Když jsem se tam setkával s Ninou."
„Kdy?"
Děvče zřejmě nechťelo zavěsit a úporně se snažilo pokračovat v rozhovoru.
„Vy jste sama doma?"
„Ano. Máma má noční. Ona je zdravotní sestra v nemocnici a zůstane tam přes noc. Mohla by sice přijít, ale zapomněla si doma propustku."
„Aha...," řekl jsem neurčitě, protože nevím, jak to v nemocnicích chodí. „Ale teď už bys měla jít spát, děvče. Zítra tě čeká škola."
„Teď se mnou mluvíte, jako bych byla malé dítě."
„Co tě to napadlo? Mluvím s tebou jako s dospělou."
„Děkuji. To jste moc laskav. Ale jestli chcete, tak běžte v sedm hodin spát vy! Na shledanou! A té vaší Nině už nevolejte, protože to stejně zase zazvoní tady a probudíte malé děťátko."
Zavěsil jsem.
Pak jsem zapnul televizor a dověděl se, že lunochod dnes ušel 337 metrů. Takže lunochod měl plné ruce práce a já nemám do čeho pchnout.
Rozhodl jsem se, že to zkusím ještě jednou v jedenáct, a celou hodinu jsem promarnil zbytečnostmi. A taky jsem se rozhodl, že jestli se znovu ozve to děvče, beze slova zavěším...
„Já jsem stejně věděla, že ještě jednou zavoláte," řekla Nina, když zvedla sluchátko. „Jenom prosím vás, nezavěšujte. Mně je opravdu hrozně smutno a na spaní je ještě brzy."
„Tak dobrá, popovídáme si. Ale proč vlastně ještě nespíte? Vždyť už je takových hodin."
„Teprve osm," řekla Nina.
„Jdou vám pozdě hodinky. Už je skoro půlnoc."
Nina se zasmála.
Měla měkký příjemný smích.
„Prostě se ode mě chcete za každou cenu distancovat," řekla a znovu se zasmála. „Ale venku je tma, protože je říjen, a vy si myslíte, že už je noc."
„Teď ovšem žertujete vy."
„Ne, nežertuju. Jdou vám asi špatně nejen hodinky, ale i kalendář."
„Proč by mi šel špatně kalendář?" zeptal jsem se poněkud zmateně.
„Protože mi teď určitě řeknete, že není říjen, ale únor."
„Je přece prosinec," řekl jsem, a jako bych si nevěřil, podíval jsem se na noviny, které ležely vedle na gauči. V záhlaví stálo 23. prosince.
Chvilí jsme mlčeli a já doufal, že Nina teď řekne na shledanou.
Jenže se zeptala:
„Už jste večeřel?"
„Cože...? A víte, že si ani nepamatuju."
„Takže hlad nemáte."
„Ne, to nemám."
„A já mám."
„Co? Hlad?!"
„Ano..."
„A doma nic není?"
„Vůbec nic," řekla Nina. „Kde nic, tu nic. Směšné, že?"
„Jenže já nevím, jak vám teď pomoci," řekl jsem rozpačitě. „A peníze máte?"
„Nějaké ano, ale málo. Stejně už je všude zavřeno... A co bych asi tak mohla koupit?"
„Vlastně máte pravdu. Už je zavřeno a vás do restaurace nepustí! Nechcete, já se podívám do ledničky, jestli tam něco není?"
„Vy máte ledničku?"
„Ano, takovou starou. Sever. Znáte tu značku?"
„Ne," řekla Nina a pak dodala: „A když tam něco bude, co pak?"
„Pak? Pak vezmu taxi a zajedu k vám. Seběhnete dolů a vezmete si to."
„Taxi?" zasmála se Nina. „A kde vlastně bydlíte? My bydlíme na Sivcevově ulici 15/25."
„Já na Mosfilmovské na Leninských horách. Kousek za univerzitou."
„To taky neznám. Ale to je jedno, vymyslel jste to hezky. Děkuji. A co máte v té ledničce?" zeptala se Nina a pak s ostychem dodala: „Já se jen tak ptám, nemyslete."
„To já si takhle nepamatuju. Ale víte co? Já vezmu telefon do kuchyně a podíváme se spolu."
Šel jsem do kuchyně a kabel se za mnou táhl jako had. „A máme to. Teď otevřeme ledničku..."

„Vy si můžete nosit telefon s sebou?"
„Ovšem."
„O tom jsem ještě ani neslyšela."
„A kde vy máte telefon?"
„Na chodbě, na zdi... Tak co tam máte, v té ledničce?"
„Tady je něco v balíčku. Copak to tady máme? Á, to nic není. To jsou jenom vajíčka."
„Vajíčka?!"
„Ano. To nic není. Ale tady je francouzské kuře. Chcete, abych vám přivezl francouzské kuře? Raději ne. Je mražené, a než se uvaří nebo ugriluje, člověk vyhládne jako vlk. Maminka by byla zatím dávno doma. Spíš si vezmem kus salámu. Nebo ne, tady jsou marocké olejovky a půl sklenice majonézy... Posloucháte mě?"
„Ano," řekla Nina tiše. „Proč si děláte legraci? Takhle? Já jsem nejdřív myslela, že se tomu zasmějeme, ale teď je mi smutno ještě víc."
„A proč? To máte opravdu takový hlad?"
„Jako byste to nevěděl."
„Co?"
„Nic," řekla Nina. „Ale co! Poslyšte, máte kaviár?"
„Nemám. Ale je tady filé z platýse. Chcete?"
„Ne. To stačí!" řekla tvrdě. „Pojďte si povídat o něčem jiném. Já už jsem to pochopila."
„Co jste pochopila?"
„Že máte taky hlad... Co vidíte od vás z okna?"
„Z okna?" ohlédl jsem se. „Nějaké baráky a továrnu. Asi zrovna končí směna, protože z brány se valí spousta děvčat. A pak vidím ještě ateliéry Mosfilmu a hasičskou zbrojnicu a železniční trať. Zrovna tam jede vlak."
„To všechno vidíte?"
„Ten vlak je, pravda, trochu daleko, takže vidím jen šňůrku zářících oken."
„Lžete!"
„Tohle se starším lidem neříká!" napomenul jsem Ninu. „Starší lidé nelžou, ti se mohou jen mýlit. A proč si myslíte, že se mýlím?"
„Protože jste říkal, že vidíte vlak, a ten nemůžete vidět."
„Pročpak? Je snad neviditelný?"
„Ne, je viditelný, samozřejmě, ale okna mu nemohou svítit. Vždyť vy jste se ani z okna nepodíval."
„Jak to! Stojím přímo u něj."
„A v kuchyni máte rozsvíceno, že?"
„Ovšem. To jste si myslela, že polezu do ledničky potmě?"
„Tak vidíte! Už jsem vás nachytala potřetí. Ale já vám rozumím."
„Milá Nino, nechtěla byste mi vysvětlit, co mi rozumíte?"
„Jestli se díváte z okna, tak jste musel vytáhnout zatemnění. A jestli nemáte zatemněná okna, tak jste musel zhasnout světlo, to je snad jasné."
„To tedy vůbec není jasné. Proč bych měl mít zatemněná okna? Je válka či co?"
„A je snad mír či co?"
„No dobrá, já vím. Vietnam, Blízký východ a tak dále. Ale to jsem nemyslel."
„Já taky ne... Počkejte! Vy jste invalida?"
„Invalida?" zeptal jsem se překvapeně. „Ne, zaplať pánbůh, všechno mám na svém místě."
„Tak vás vyreklamovali!"
„Ne. Odkud?"
„Jak to, že tedy nejste na frontě?" V té chvíli jsem měl poprvé pocit, že něco není v pořádku. To děvče žertuje, ale dělá to tak samozřejmě a přesvědčivě, že mě málem vylekala.
„Na jaké frontě, Nino?"
„Vy se ptáte? Tam, co jsou všichni, tam, co je táta. Na německé. A teď nežertuju! Mluvím vážně. Ale vy mluvíte nějak divně. Kdo ví. Možná že ani o těch vajíčkách a kuřatech nelžete."
„Ovšemže nelžu!" ohradil jsem se. „A fronta taky žádná není... Poslyšte, Nino, neměl bych k vám zajet?"
„Nechte už toho!" téměř vykřikla Nina. „Já nežertuju. Ze začátku to bylo zajímavé a veselé. Jenže teď se to nějak pokazilo. Promiňte, ale mně připadá, jako byste se nepřetvařoval, ale mluvil pravdu."
„Ale já mluvím pravdu, děvče. Čestné slovo."
„Jenže mně je z toho úplně špatně. Kamna skoro nehřejí, protože není čím topit; proud nejde, takže tu jen bliká petrolejka. A já tady musím sedět sama... Všechny teplé věci jsem si oblékla a stejně je mi zima."
Najednou, zničehonic, opakovala přísně, a řekl bych i rozzlobeně, svou otázku:
„Tak proč nejste na frontě?"
„Na jaké frontě?" řekl jsem s pocitem, že ten žert zašel trochu daleko. „Proboha, děvče, jaká fronta v dvaasedmdesátém roce?"
„Už si zase ze mě děláte blázný?" Její hlas se opět změnil. Tentokrát byl nedůvěřivý, ale také mňavý. Tak na tři prsty od podlahy. A mně se před očima objevil neuvěřitelný, téměř zapomenutý obraz. Viděl jsem sám sebe před třiceti lety. Taky sedím na gauči se skrčenýma nohama a v pokoji svítí petrolejka - nebo svíčka? - to už si nepamatuju. A kuře mi připadalo jako pohádkový neskutečný pták, kterého jedí jen v románech. Ačkoliv, tehdy jsem zrovna o kuřatech nepřemýšlel...

„Proč mlčíte?“ zeptala se Nina.

„Nino,“ zeptal jsem se nejistě. „Jaký se píše rok?“

„Dvačtyřicátý.“

A mně se už v hlavě rovnala mozaika střípků nepochopitelných anachronismů, o kterých mluvila: nezná kino
Rossija, telefon má jen šestimístný a zatemnění...

„Nepleteš se?“

„Ovšemže ne!“

Nepochybně věřila tomu, co říká. Že by mě oklamal její hlas? Možná že jí není třináct, že je to čtyřicetiletá žena, která
tehdy jako děvče onemocněla a myslí si, že je pořád ještě rok dvačtyřicet a že je válka... Nesmí zavěsit!

„Poslyšte,“ řekl jsem klidně, „dnes je třináctého prosince 1972. Válka skončila před sedmadvaceti lety. Víte o
tom?“

„Ne,“ řekla Nina.

„Musíte to vědět! Teď je čtyřadvacet hodin... Herdek! Jak vám to mám vysvětlit?“

„Dobrá,“ řekla pokorně. „Vždyť já vím, že mi žádné kuře nemůžete přivést. To mě přece muselo napadnout, že tady
žádná francouzská kuřata nemůžou být.“

„Pročpak?“ zeptal jsem se překvapeně.

„Protože ve Francii jsou přece Němci.“

„Ve Francii už dávno žádní Němci nejsou. Leda jako turisté, ale to jsou u nás taky.“

„Jak to, že je sem pouští?“

„Proč by je nepouštěli?“

„Neopovažujte se tvrdit, že nás fricové porazí! Vy jste určitě nějaký škůdce nebo špión.“

„Nesmysl! Pracuju v RVHP.“

„V čem?“

„V Radě vzájemné hospodářské pomoci. V maďarské sekci.“

„Vidíte, už zase lžete. Vždyť v Maďarsku jsou fašisté!“

„Nesmysl. Maďaři své fašisty už dávno vyhnali. Teď je v Maďarsku lidová republika.“

Chvilí mlčela. Čekal jsem.

„Víte, už jsem se bála, že jste doopravdy špión. Ale stejně jste si všechno vymyslel. Ne, nic neříkejte! Raději mi
vypravujte, jaké to bude potom. Vymyslete si, co chcete, ale hlavně, aby to dobře dopadlo. A promiňte mi, že jsem s
vámi mluvila tak hrubě. Já jsem vám ze začátku nerozuměla.“

Už jsem se s ní dále nehádal. Vždyť bych to ani nedokázal vysvětlit. Znovu jsem si představil sám sebe ve
dvačtyřicátém roce a vzpomněl jsem si, jak moc jsem chtěl tenkrát vědět, kdy naši dobydou Berlín a pověsí Hitlera. A
taky jsem chtěl vědět, kde jsem ztratil říjnové lístky na chleba...

„Fašisty porazíme devátého května 1945...“

„To je vyloučeno!“ skočila mi do řeči Nina. „To bychom museli ještě moc dlouho čekat.“

„Poslouchej, Nino, a nepřerušuj! Já to musím vědět líp. Berlín dobudeme 2. května. Dokonce bude taková medaile -
za dobytí Berlína. A Hitler vezme jed a spáchá sebevraždu. A pak ho esesáci vynesou na dvůr říšského kancléřství,
polijí benzinem a spálí...“

Vyprávěl jsem to Nině i sobě.

Trpělivě jsem opakoval fakta, kterým Nina nerozuměla nebo které nechápala; znovu jsem se vracel, když chtěla něco
vysvětlit, a div jsem neztratil její důvěru, když jsem jí řekl, že Stalin umře. Ale pak, když jsem jí vyprávěl o Gagarinovi a
novém Arbatu, mi zase začala věřit. Dokonce jsem ji rozesmál, když jsem jí vyprávěl, že děvčata budou nosit džíny a
minisukně. Také jsem si vzpomněl, kdy naši překročí pruské hranice.

Docela jsem ztratil pocit reality.

Nina a Vadik seděli na modrém gauči a poslouchali. Jenomže byli hladoví jako čerti a Vadik na tom byl trochu hůř,
protože někde ztratil lístky na chleba a do konce měsíce budou muset vystačit jen s máminým přídatkovým lístkem.
Teprve teď, po patnácti letech si vzpomněl, jak to tehdy bylo, a je mu to líto, protože lístky se daly najít. Tehdy, když
odhodil kabát, aby šel trochu provětrat merunu, vypadly mu z kapsy a spadly do sklepa.

Když Nina přestala poslouchat to, co pokládala za hezkou pohádku, řekl jsem:

„Poslyš, Nino, znáš Petrovku?“

„Znám. Tu nepřejmenují?“

„Ne. Podívej se...“

A vysvětlil jsem jí, jak se dostane do dvora a kde je tam sklep zakrytý mříží. Jestli je opravdu říjen 1942, pak by tam
někde měly ležet lístky na chleba. „My jsme tam tehdy hráli fotbal a já ty lístky ztratil.“

„To je ale hrůza,“ řekla Nina. „To bych nepřezila. Musíte tam pro ně hned dojít!“

I ona už přišla na chuť té nereálné hře a žádný z nás nevěděl, v kterém roce vlastně žijeme. Byli jsme mimo čas, ale
řekl bych, že blíž k jejímu dvačtyřicátému roku.

„Já pro ně nemůžu jít,“ vysvětlil jsem jí. „Já jsem moc daleko. Ale můžeš tam zajít ty. Sklep bude asi otevřený, a
kdyby, tak řekni, že je to tvůj lístek.“

V té chvíli nás přerušili.

Ve sluchátku něco zapraskalo a ženský hlas řekl:

„Sto čtyřicet tři-osmnáct-patnáct? Volá vás Ordžonikidze.“

„To je omyl.“

„Promiňte,“ řekl lhostejný hlas.

Ale ve sluchátku už byl jen normální oznamovací tón.

Okamžitě jsem vytočil číslo Niny. Musel jsem se přece omluvit a zasmát se tomu zdařilému představení.

„Ano?“ ozval se Ninin hlas.

„To jste vy?“

„A, to jsi ty, Vadime? Proč nespíš?“

„Promiň,“ řekl jsem rychle. „Já potřebuju tu druhou Ninu.“

„Cože?“

Zavěsil jsem a znovu vytočil číslo.

„Zbláznil ses?“ ozvala se Nina. „Nebo jsi pil?“

„Promiň,“ řekl jsem znovu a položil.

Ted' už nemělo smysl volat. Ten ztracený omyl z Ordžonikidze všechno vrátil na svoje místo. Jaký to měla telefon? Arbat tři... ne! Arbat jedna-třicet dva-třicet... Ne! Čtyřicet...

Velká Nina mi zavolala sama.

„Celý večer sedím doma a čekám, že zavoláš, abys mi vysvětlil své včerejší chování. Ale ty ses zřejmě už docela zbláznil!“

„Asi,“ připustil jsem ochotně. Neměl jsem ted' náladu vyprávět jí o svých rozhovorech s Ninou.

„Jakou druhou Ninu potřebuješ? Nebo to má být metafora a chceš mi naznačit, že bys chtěl, abych byla jiná?“

„Dobrou noc, Nino. Já ti to zítra všechno vysvětlím...“

Nejzajímavější na této zvláštní historii je její neméně zvláštní konec.

Druhý den ráno jsem jel k matce a řekl, že uklidím komoru. Už jsem jí to sliboval tři roky. Vím, že maminka nikdy nic nevyhodí. Určitě nic, o čem by si mohla myslet, že se to ještě může hodit. Půldruhé hodiny jsem se hrabal ve starých časopisech, učebnicích a knihách. Nebyly zaprášené, ale voněly starým teplým prachem. Konečně jsem našel telefonní seznam z roku 1950. Byl celý počmáraný a od častého používání pomuchlaný a ušmudlaný. Ten seznam mi byl tak známý, že jsem se divil, že jsem na něj mohl zapomenout. Nebýt rozhovoru s Ninou, nikdy bych si už na jeho existenci ani nevzpomněl.

Čtyři první čísla jejího telefonu jsem věděl: G-1-32... A taky jsem věděl, že pokud ten telefon existoval, byl na chodbě domu v Sivcevojě ulici, v domě číslo 15/25. Neměl jsem žádnou šanci ten telefon najít, ale sedl jsem si na chodbě na stoličku, kterou jsem vytáhl z koupelny, a začal jsem hledat. Maminka, která nic nechápala, se jen usmála a řekla:

„Takhle je to vždycky. Začneš uklízet, za pár minut se začteš a je s uklízením konec.“

Ani si nevšimla, že čtu telefonní seznam.

Kupodivu jsem to telefonní číslo našel. Před dvaceti lety ten telefon stál ve stejném bytě jako v roce dvaadvaceti. Byl registrován na jméno K. G. Frolovová.

Samozřejmě že to byla úplná hloupost, to souhlasím. Hledat něco, co nemohlo existovat! Ale připusťte, že devadesát procent jinak zcela normálních lidí by udělalo totéž. Tak jsem jel do Sivcevojy ulice.

Noví nájemníci neměli ani tušení, kam se Frolovovi odstěhovali a jestli tam vůbec někdy bydleli. Nakonec jsem měl štěstí na domovní správě. Staříčka účetní si na mě pamatovala a s její pomocí jsem se na ústřední evidenci dozvěděl novou adresu.

Pomalu se setmělo.

Tramvaj jela mezi řádnými panelovými věžáky nové čtvrti. Ve standardním patrovém obchodním domě prodávali mražená francouzská kuřata. Byla v průhledných krabicích pokrytých jíním. Dostal jsem bláznivý nápad kuře koupit a přinést s sebou, jak jsem slíbil. To nevadí, že se o třicet let opozdím. Ještě že jsem ho nekoupil. Nikdo nebyl doma. A podle toho, jak se rozléhal zvonek, bylo jasné, že byt je prázdný. Že tu nikdo ani nebydlí.

Už jsem chtěl odejít, ale pak mě napadlo, že když už jsem se dostal tak daleko, nic se nestane, když zazvoním u sousedních dveří.

„Promiňte, prosím, Nina Frolovová je vaše sousedka?“

Chlapec v tričku a s kouřící pájkou v ruce lhostejně odpověděl:

„Jo, ale oni odjeli.“

„Kam?“

„Někam na sever. Asi před měsícem. Do jara se určitě nevrátí.“

Poděkoval jsem a začal sestupovat ze schodů. Uvažoval jsem o tom, kolik je v Moskvě takových Frolovových, narozených v roce 1930, když se dveře znovu otevřely.

„Počkejte!“ řekl ten chlapec. „Maminka vám něco chce.“

Už stála ve dveřích a zapínala si župan.

„Vy jste příbuzný?“

„Ne, známý. Prostě známý.“

„Nejste Vadim Nikolajevič?“

„Ano,“ přisvědčil jsem.

„To jsem ráda,“ usmála se. „Ještě že jsem vás nepromeškala. Nina by mi to asi nikdy neodpustila. Ona mi to dokonce řekla: ‚To bych ti nikdy neodpustila!‘ Jenže děti asi strhly lístek na dveřích. Já jsem vám tady na dveřích nechala lístek, abyste zazvonil u mě, až přijedete. Ona věděla, že někdy koncem prosince přijdete a říkala, že se bude snažit přijet. Ale to víte, taková dálka...“

Žena stála ve dveřích, přidržovala si župan a dívala se, jako by čekala, že jí ted' odhalím nějaké tajemství a budu jí vyprávět o naší nešťastné lásce. Hádám, že se na to ptala i Niny a že jí Nina řekla jako já: „Prostě jeden známý.“

Když jsem nic neříkal, vytáhla z kapsy dopis.

Drahý Vadime Nikolajeviči!

Samozřejmě je mi jasné, že nepřijdete. Jak bych také mohla věřit dětským snům, které připadají fantastické i nám samým? Ale ten lístek na chleba v tom sklepe byl. Přesně tam, kde jste říkal, než nás přerušili...

Planeta, na kterou se nemohu vrátit

Člověk, který ke mně přistoupil, byl vysoký, opálený. Dlouhé prsty měl nazelenalé od neustálé práce s herseliem, a proto taky, ještě než otevřel ústa, jsem věděl, že je to můj kolega.

„Jaký byl let?“ zeptal se, když auto vyjelo z brány kosmodromu.

„Děkuji,“ odpověděl jsem. „Měl jsem dobrou cestu. Všechno bylo v pořádku.“

V tom, co jsem říkal, bylo trochu konvenční lži, protože jsem letěl dlouho, celé hodiny jsem čekal na spojení v nepohodlných nákladních přístavech páchnoucím kovem a rozpálenou umělou hmotou, téměř jsem ztrácel vědomí z přetížení, které pro jiné cestující z této části galaxie bylo běžnou záležitostí.

„Muselo to být pro vás hodně zlé letět naším korábem, co? Nejste zvyklí na taková přetížení.“

„Máte pravdu,“ souhlasil jsem.

„Bolí vás hlava?“ zeptal se.

Neodpověděl jsem, protože jsem viděl, že na něho dolehl další záchvat bolesti.

„Bolí vás hlava?“ zeptal se znovu. A dodal, jako kdyby se omlouval: „Vaše koráby k nám létají bohužel příliš zřídka.“

Teprve nyní, když jsme poodjeli několik kilometrů od kosmodromu, ocitli jsme se v jiné zemi.

„Zůstanete zatím u mne. Je to pohodlnější než v hotelu,“ ozval se můj průvodce.

„Proč?“ řekl jsem. „Nechci vám překážet.“

„Nebudete mi překážet.“

Auto zabočilo do aleje vedoucí kolem strmého pahorku a brzy jsme se ocitli u jednopatrového domu ukrytého v zahradě.

„Počkejte tu na mne chvíli,“ řekl mi průvodce. „Hned se vrátím.“

Prohlížel jsem si zatím květiny a stromy. Necítil jsem se právě nejlépe, když jsem najednou vtrhl do cizího života, který po mé přítomnosti dvakrát netoužil.

Okno v prvním patře se otevřelo, vyhlédla z něho štíhloučká dívka, zběžně si mě prohlédla a souhlasně na mě přikývla, vlastně to nepatřilo mně, ale někomu, kdo stál za ní a s kým rozmlouvala. A hned odstoupila od okna.

Najednou mi bylo lehké, všechno bylo jednoduché. Così v dívčině tváři, v pohybu jejích rukou, které otevřely okno, v pohledu, který se bezděčně dotkl i mne, to všechno odsunulo do pozadí, rozčarování ze suchého uvítání a ne právě příjemného pocitu z nutnosti žít tady dva tři měsíce.

Byl jsem si jist, že dívka sestoupí dolů. Nemusel jsem ani dlouho čekat. Zhmotnila se najednou ve spleti větví, rostliny se rozestoupily a uvolňovaly jí cestu.

„Je vám tu samotnému smutno?“ zeptala se s úsměvem.

„Není,“ řekl jsem. „Nemám kam pospíchat. Máte kouzelnou zahradu.“

„Jmenuji se Lina,“ řekla. „Ukáží vám, kde budete bydlet. Otec je strašně zaneprázdněn. Babička je nemocná.“

„Nezlobte se,“ řekl jsem. „Váš otec se o tom ani nezmiňuje. Pojedu do hotelu...“

„To ať vás ani nenapadne,“ řekla rozhodně Lina. Měla oči podivné barvy, jako má snad staré stříbro. „V hotelu je to horší. Tam se o vás nebude nikdo starat. A nám vůbec překážet nebudete. Mám se o vás postarat. Otec je teď u babičky.“

Měl jsem trvat na odjezdu do hotelu. Neměl jsem na to ale dost sil. Zmocnila se mě nepřekonatelná jistota, že se znám nesmírně dlouho s Linou, s tímhle domem uprostřed zahrady, že k tomu domu patřím a všechno se ve mně postavilo proti možnosti opustit to a zůstat sám ve lhostejném hotelu.

„Tak je to dobře,“ řekla Lina. „Podejte mi ruku. Půjdeme dovnitř.“

Lina mi ukázala pokoj, ve kterém jsem měl bydlet, pomohla mi vybalit věci, odvedla mě k bazénu s teplou klokotající vodou s bublinkami. Bazén byl setmělý větvemi, které se nad ním téměř uzavřely.

Pak mě vzala na plochou střechu domu, kde se rozkládala její hlučná zoologická zahrada - pruhované brebtající kobylky, šestikřídlí ptáci, modré rybky podřimující ve květech a pro mne ta nejobyčejnější, zde však nesmírně vzácná pozemská kočka. Kočka mi nevěnovala sebemenší pozornost. Lina řekla:

„A já bych byla přísahala, že z vás bude mít radost. Až mi to je líto.“

Lina se mnou zůstávala vždy až do večera, málokdy jsem viděl někoho jiného kromě ní. Občas se mi omluvila a odběhla. Říkal jsem jí: „Máte určitě spoustu starostí. Nevěnujte se mi tolik.“ Jakmile však odešla, přepadl mě tíživý pocit osamocení, necítil jsem se ve své kůži.

Jednou jsem se rozhodl a dokonce jí řekl o tom, jak mě léčí ze všech neduhů a těžkých myšlenek její přítomnost. Lina se usmála a odpověděla, že k večeru se vrátí její bratr, že přiveze léky, které mě vyléčí z následků letu.

„K ránu budete jako znovuzrozený. Všechno pomine.“

„A co vy?“

„Co já?“

„Vy nepominete?“

„Ne," řekla Lina s jistotou. „Já tu zítra zase budu."

Při večeři se shromáždila celá rodina, kromě nemocné babičky, u dlouhého stolu. K mému překvapení jsem zjistil, že v domě, který mi připadal jako vylidněný, bydlí nejméně deset osob. Domácí pán, unavený a bledý, seděl vedle mne a sledoval mě, abych vypil všechny léky, které přivezl jeho syn, student medicíny. Pán domu řekl, že jeho matce je lépe. Usnula. Nehledě na to, že byl unavený a bledý, hodně mluvil a byl úplně jiný než ten zamračený člověk, který mě uvítal na kosmodromu. Tehdy měl obavy o matku, ale dnes...

„Probudila se..." řekl najednou.

Bezděčně jsem naslouchal. V domě bylo naprosté ticho.

„Půjdu se na ni podívat," řekl jeho syn. „Ty jsi unavený, otče."

„Co tě to napadá," namítl otec, „zítra máš přednášky."

„A ty snad nemáš co dělat?"

„Tak půjdeme spolu," řekl otec. „Omluvte nás."

Lina mě doprovodila do pokoje a řekla:

„Věřím, že usnete."

„Určitě," přitakal jsem. „Zvláště jestli mezi léky bylo něco na spaní."

„Jistěže bylo," řekla Lina. „Dobrou noc."

Skutečně jsem brzy usnul.

Druhý den jsem vstal a cítil jsem se docela vyléčen. Spěchal jsem do zahrady ve víře, že tam najdu Linu. Čekala mě u bazénu. Chtěl jsem jí honem vyprávět, jak jsem dobře spal, jak jsem rád tomu dnešnímu ránu, ale Lina mě nenechala ani otevřít ústa.

„Výborně," řekla, aniž bych řekl slovo, jako kdyby mi četla myšlenky. „Babička je také lépe. Teď vás otec zaveze do ústavu. Večer vás budu zase čekat. Budete mi vyprávět, jak pracujete, co zajímavého jste viděl."

„Vy to uhodnete sama."

„Jak to?"

„Umíte číst myšlenky."

„Proč by se právě musely číst myšlenky?" opakovala. „Máte všechno napsáno ve tváři."

„Všechno?"

„Skoro všechno."

Uplynulo několik dní. Ve dne jsem pracoval, po večerech jsem se toulal po městě, chodil po polích, po lesích, přicházel jsem k velkému slanému jezeru, ve kterém žily opancéřované ryby. Někdy jsem byl sám, jindy s Linou. Zvykl jsem si na domácí lidi, seznámil jsem se ještě se dvěma třemi inženýry. Avšak při vši všednosti mé existence mě ani na okamžik neopouštěl pocit výjimečnosti místních lidí. Téměř jsem uvěřil v jejich telepatické schopnosti. Jednou jsem šel po ulici. Byla zelená a klikatá jako skoro všechny ulice v tomto městě. Předě mnou pobíhali kluci. Kopali do míče, já šel za nimi, pozoroval je a chvílemi jsem dostával chuť se za nimi rozběhnout a taky si kopnout. Nevšiml jsem si kořene, který vyčníval ze země, upadl jsem a uhodil se do kolena. Bolest, která následovala, byla tak prudká, že jsem vykřikl. Chlapci se zastavili, jako kdyby ta bolest postihla je. Míč se odkutáel pryč, nikdo mu nevěnoval pozornost, a všichni se otočili ke mně. Pokusil jsem se usmát a zamávat na ně, běžte pryč, najděte si ten svůj míč, vždyť to už skoro nebolí. Stáli však a dívali se. Nemohl jsem vstát. Zřejmě jsem si natáhl šlachy. Chlapci se ke mně rozeběhli. Nejstarší z nich se mě zeptal:

„Moc vás to bolí?"

„Není to tak strašné."

„Doběhnu pro lékaře," řekl druhý.

„Utíkej," řekl nejstarší, „my tu počkáme."

„Ale chlapci," řekl jsem. „Natáhl jsem si šlachy. To se stane každému, za chvíli to přejde."

„Jistě," odpověděl ten nejstarší. Jako kdyby bolest chlapce poslechla, začala ustupovat. Chlapci se na mě vážně dívali a mlčeli. Jenom ten nejmenší se z ničeho nic rozplakal, a ten nejstarší mu řekl:

„Utíkej domů!"

Poslechl. Pak přišel lékař. Snad bydlel ve vedlejší domě. Podíval se mi na nohu, dal mi injekci a chlapci byli hned pryč, zase bylo slyšet dunění míče, které je ještě před chvílí připomínalo.

Lékař mi pomohl dojít domů. Odmítl jsem jeho pomoc, ujišťoval jsem ho, že dojdou sám.

„Už mě to nebolí. Bolelo to jenom v první chvíli. Chlapci by vám to potvrdili."

„Vy jste u nás hostem?" zeptal se lékař.

„Ano."

„Pak to chápu," řekl lékař.

Nehledě na to, že bylo velice brzy, v domě byli všichni pohromadě. Babička se přitížilo. Tolik se jí přitížilo, že ji museli odvézt do nemocnice, kde měla být okamžitě operována. Přistoupil jsem k Lině. Byla bledá, pod očima měla kruhy, čelo samou vrásku.

„Všechno to bude zase v pořádku," řekl jsem.

„Děkuji. Vy jste upadl?"

„Nic to nebylo, už to nebolí."

„Babička má ale velké bolesti."

„Proč jí nedají injekci? Mně hned pomohla."

„Nejde to. Jí už nic nepomáhá."

„Chtěl bych vám být nějak užitečný."

„Tak jděte pryč," řekla stroze. Bezbarvým hlasem požádala, jako kdyby chtěla, abych jí přinesl vodu. „Odstupte dál. Překážíte."

Odešel jsem do zahrady. Cítil jsem se zbytečný. Snažil jsem se neubližít jí. Bylo jí přece špatně. Všem teď bylo špatně.

Viděl jsem, jak odjíždějí. Zůstal jsem v domě sám. Vystoupil jsem nahoru do zoologické zahrady. Kočka mě poznala, přistoupila k síti, třela se o ni, ocas měla zdvižený. Kočka domácí u nás nežije v kleci, tady to ale bylo exotické, vzácné zvíře. Já jsem tu byl taky jako vzácné zvíře, které se nevyznalo v tom, co se tu dělo, a nemohl jsem počítat, že to někdy pochopím. Přesto mi připadalo, že jsem se s těmi lidmi sblížil. Má nedokonalost vyšla najevo v nejméně vhodný okamžik, ale v čem ta nedokonalost spočívala? Bylo mi jasné, že musím do nemocnice a že tam odhalím něco důležitého. Nikdo mě tam nezval, spíš tam budu překážet, přesto jsem tam musel.

U vchodu mě nikdo nezastavil. Jenom dívka u šedivého pultu se mě zeptala, jestli něco nepotřebuji. Řekl jsem babiččino jméno a dívka mě doprovodila k výtahu.

Šel jsem dlouhou chodbou, která ničím nepřipomínala nemocnici. Podél zdí stála křesla těsně jedno vedle druhého. V nich seděli lidé. Byli zdraví, docela zdraví. Mlčky seděli a bylo vidět, že trpí.

U matových dveří před operačním sálem jsem uviděl mé přátele. Linu, jejího otce, bratry. Hned vedle v křeslech byli naši společní známí - ti, kdo s námi pracovali, kdo bydleli v sousedství. Lina na mě pohlédla. Její zřítelnice po mně přejely. V očích jí bylo vidět bolest. Klesl jsem do volného křesla. Bylo hloupé dívat se na lidi, kterým jsem byl lhostejný. Teď už jsem věděl to, co pro mne bylo ještě před hodinou tajemstvím.

Nemusel jsem čekat dlouho. Z ničeho nic, jako kdyby nad nimi někdo mávl kouzelným proutkem, všichni ožili, tváře se jim zjasnily. Někdo řekl: „Dostala narkózu." Dohodli se, kdo tu zůstane, kdo se sem vrátí po operaci, až přestane narkóza působit.

Lina ke mně přistoupila. Vstal jsem.

„Nezlobte se," řekla. „Je to moje vina, ale pochopte..."

„Je mi to jasné. Jak bych se na vás mohl zlobit? Je mi jenom smutno, že tu jsem cizí."

„O tom nemluvte. Za to přece nemůžete."

„Víte, když jsem dneska upadl, přiběhli ke mně kluci a zůstali u mne tak dlouho, dokud nepřišel lékař."

„A co měli jiného dělat?"

Přišel k nám její otec.

„Děkuji vám, že jste přišel," řekl. „Vezměte s sebou, prosím, Linu, My si tu s tím poradíme bez ní. Profesor mě ujistil, že operace dopadne dobře."

„Já tu zůstanu, otče," řekla Lina.

„Jak myslíš."

„Bylo by těžké vysvětlovat všechno od začátku," řekla Lina, když otec odešel. „Pro nás je to tak přirozené, jako pro vás jídlo nebo pití, spánek. Děti to učíme od prvních jejich kroků."

„Tak tomu bylo odjakživa?"

„To ne, naučili jsme se tomu před několika stoletími. V podstatě však tomu tak bylo odjakživa. Třeba to je i ve vás, je to možná skryto někde v hloubi mozku. Těžko je možno uvěřit, že by jiné světy takovou možnost neměly. Vždyť každá rozumná bytost musí toužit po takové schopnosti. Nebo se snad mylím?"

„Máte pravdu," řekl jsem. „Má-li někdo, kdo žije vedle nás, bolest, zvláště je-li to někdo blízký, musím chtít podělit se s ním o jeho trápení."

„Nejenom o trápení," namítla Lina. „Také o radost. Vzpomínáš si na první den, kdy jsi přiletěl? Bylo ti příšerně. Otec ti příliš pomoci nemohl - hlavní tíha babiččiny bolesti dopadala na něho, je to přece její syn. Dokonce když tě vítal na kosmodromu, musel pomáhat babičce - čím je člověk od toho, komu pomáhá, vzdálenější, tím těžší to je. Otec musel vzít na sebe i tvou bolest. Ty jsi byl host. A bolela tě hlava."

„Pořádně mě bolela."

„Já se jenom divím, jak otec mohl dojet až domů. Hned mě vystřídala u babiččina lůžka. Uviděla jsem tě oknem a byl jsi mi sympatický. Zůstala jsem s tebou celý den a celý den mě bolela hlava za tebe."

„Nezlob se, to jsem nevěděl," řekl jsem jí.

Uvědomil jsem si, že právě tady v nemocnici jsme si začali tykat. Už jsme to měli udělat dřív.

„Nezlob se na mě," opakoval jsem. „Ale tak je to přece jenom lepší. Dovedu si představit, jak bys byl rozladěn, kdybys o tom věděl."

„Odjel bych."

„Dobře, žes neodjel. Ale teď už jdi. Vráť se ráno. Zaklepu na tebe. Domluvíme se."

Znovu jsem procházel dlouhou nemocniční chodbu, kde seděli příbuzní a přátelé těch, kteří měli nějakou bolest.

Došel jsem pomalu pěšky až domů. Trochu mě bolela noha, ale snažil jsem se nemyslet na to. Chvillemi bolest propukala silněji a ti z kolemjdoucích, kteří mi byli nejbližší, se za mnou ohlíželi, dívali se na mne a bolest ustupovala. Přidal jsem do kroku, abych nepřidělaval starosti jiným. Potkal jsem mladé ženy. Nesly obrovskou náruč květů. Smály se a povídaly si o něčem veselém. Když uviděly mou zkřívenou tvář, podarovaly mě svou radostí, která se mě zmocnila jako osvěžující sprcha. Děda, který seděl na lavičce a opíral se o hůl, mě obdaroval svým klidem a vyrovnaností. Tak tomu se mnou bylo i dřív, jenomže jsem si nevšímal spojitosti mezi mými pocity a pocity jiných lidí. Žilo se jim snáze, ale současně i obtížněji než nám. Mohou druhé obdarovávat i dary přijímat, nebo spíše musejí dary přijímat.

Když vypršela doba mé služební cesty, odletěl jsem na Zemi. Na kosmodrom mě doprovázela jen Lina.

S ostatními jsem se rozloučil už ve městě. Tak, jak jsme se předem dohodli.

„Chtěla bych s tebou letět na Zemi," řekla Lina.

„Ne," řekl jsem. „Víš přece proč. Na Zemi by to pro tebe bylo nesmírně těžké. Nemůžeš se tam dělit o mou radost nebo o tvou bolest."

„To nedokážu," souhlasila Lina. „Máš pravdu. A je to moc smutné."

„A já zase nemohu žít s tebou a vědět, jak jsi sama, jak ti nemohu pomáhat, kdybys mou pomoc potřebovala."

„Třeba ale zůstaneš s námi? Tady. Se mnou." Neměla v hlase mnoho jistoty.

„Vzpomeň si na den," řekl jsem, „kdy tvou babičku operovali. Přišel jsem za vámi, ale byl jsem tam jako slepý. Já tu zůstat nemohu."

To všechno bylo už vysloveno včera, předevčírem. Opakovali jsme si teď jenom rozhovor, jehož konec jsme znali, a přesto jsme ho museli opakovat, protože zbývala jakási ubohá naděje, že se dá najít nějaký kompromis, že se dá něco vymyslet a že se nebudeme muset rozloučit.

Stál jsem u schůdků. Lina přistoupila až ke mně, viděl jsem černé body v jejích stříbrných očích. Řekla:

„Zapamatuj si, jak mi je teď."

A k mému stesku přibyl její stesk, byla najednou tma, chytil jsem se jí za ruku, abych neupadl. Ale nikdo z kolemjdoucích cestujících mi nepomohl, nesdílel se mnou můj stesk, protože v životě jsou okamžiky, kdy člověk nesmí druhému přijít na pomoc.

Pak následoval let, přetížení a spousta nepříjemností. Přestupování v nepohodlných kovem a rozpálenou umělou hmotou páchnoucích nákladových stanicích. Byl jsem však naprosto zdravý a cítil jsem se skvěle. Věděl jsem, proč tomu tak je - daleko ode mne sedí ve svém pokoji Lina, tiskne si hlavu do dlaní, která ji tolik bolí. Zlobil jsem se na ni, pokoušel jsem se přesvědčit ji, opakoval jsem stále - zapomeň na mě, neber mi mou bolest...

Tolik bych se tam chtěl vrátit, vím ale, že to nikdy nedokážu.

Prázdný dům

Jsme jako mořeplavci ze sedmáctého století. Oceány nemají břehy a skrývají spoustu tajemství. Mapy jsou samá bílá plocha jenom zřídka proťatá cestami kapitánů, kteří v těchto šířkách byli před deseti nebo sto lety. Bohatá fantazie kartografů zaplnila bílá místa dvouhlavými příšerami, mořskými hady, horami chrlicími oheň, sirénami.

Už zítra může mořeplavce potkat štěstí: nad přídi lodí přeletí zelený papoušek, na vlnách se rozhoupá skořápka z kokosu a jako mlhavý přízrak se na obzor zavěsí neznámý ostrov.

„Na tom ostrově nebudou žádné dvouhlavé potvory ani tmavolící krásy. Ani tam nečeká žádné tajemství. Bude to ostrov jako stovka těch před ním," řekl Gusjev.

„Přitažlivost G, krátery po meteorech a čedičová ložiska," řekl Bauer.

„Já se tu s vámi nudím," řekl jsem. „A to už pěkně dlouho. Žádné krátery po meteorech tam nebudou. V takové husté atmosféře by shořel i arizonský meteor."

„Tam shořelo už všechno," nevzdával se Gusjev. „Teplota na povrchu plus tři sta. Můžeš věřit zkušenému člověku."

Do společné kabiny sestoupil Janson a přinesl rozšířované hlášení ze sondy. Teplota na povrchu u rovníku minus čtyřicet stupňů C. Ovzduší běžného typu. Z dalekého břehu pokyvovaly hlavami palmy.

„Strašné vichřice," řekl kapitán, když vstoupili na můstek. „Odporné klima, ale žít se tu dá."

Na obrazovce vířila sněhová bouře, v prostorách mezi oblaky se občas mihla místa bez sněhu.

Bauer rozložil na stolku pro navigátora snímky ze sondy. Vypadal jako děda, který si vykládá karty.

„Tak tady je město," řekl Bauer a podal kapitánovi málo zřetelný snímek. Fotografie byla přechmáraná pruhami vichřice a přes ně bylo možno rozeznat rovné přímky a kruhy.

Nechali jsme koráb na oběžné dráze a přistáli jsme skromně ve výsadečném člunu. Při přistání to člunem mávalo ze strany na stranu a zanášelo nás to k ostrým zubům skalisek.

„Tropický ráj," řekl Bauer a zapínal si skafandr.

Kdyby na korábu byly kožichy, mohli jsme se bez skafandrů obejít. Jenže žádné kožichy jsme s sebou nevezli.

„Až se s nimi blíže poznáme, půjčíme si od nich teplé boty," odpověděl jsem.

„To jak kdo," řekl Bauer. „Já budu chtít lyže. Tady se musí nesmírně dařit zimním sportům."

„Už budete konečně hotovi?" zeptal se vysílačkou kapitán.

„My už jsme připraveni!" řekl Bauer.

„Ve člunu zůstane Gusjev?"

„Ano."

Tak to bylo dohodnuto už na korábu. Gusjev se jenom usmál. Já s Bauerem jsem nastoupil do pásového vozidla. Stroj se zachvěl, když se o přední sklo opřel sníh. Napůl jsme uvízli v sypké hmotě. Město před námi vyvstalo ve chvíli, kdy jsme se prodrali k prvnímu domu. Nízké kopule vystupovaly ze sněhu jako čepice poddoubáků z nánosu podzimního listí.

Na náměstí nebyla ani noha.

„Proč mlčíte?" zeptal se kapitán.

„Nikdo není doma," řekl Bauer.

Zajistil jsem se lanem a vylezl ven. Vítr se mi zle opřel do zad. Pokusil jsem se ukrýt za šikmou zdí. Vypouklilo na mne oči bílé huňaté zvíře o něco větší než ovčácký pes. Postavilo se na zadní a vycenilo na mě krokodýlí zuby.

„Počkej," povídám zvířeti. „Čípak jsi?"

Zvíře zvedlo na záda dlouhý ocas a zmizelo v bouři.

„S kým si to povídáš?" zeptal se Bauer.

„S vlkem," řekl jsem. „Právě utekl."

Ze sněhu vyvstala zeď. Byla na ní mozaika - žluté a fialové úsměvy bez tváří, pestré spirály a ovály.

„V létě tu musí být teplo," řekl jsem.

„V létě ano," řekl Bauer. „To se planeta vrací k jejich Slunci."

Nalezli jsme vchod na náměstí. Dvojité dveře na konci krátkého tunelu propustily pásové vozidlo dovnitř, nehlučně se uzavřely a zahradily tak cestu bouří. Sníh, který sem vnikl spolu s námi, neroztál, ve tvaru vějíře se rozložil na desky. Zadupal jsem, setřásl tak z bot sníh a sejmul přilbu. Na náměstí bylo ticho a zima. Okna všech domů byla zavřena, dlažba poprášena tenkou vrstvou prachu. Bauer zajel s vozidlem k velkému zaskleným dveřím a seskočil na dlažbu.

„Kdyby tu přeletěla aspoň moucha," řekl jsem.

„Je tu zima," podotkl Bauer, „nasad' si přilbu nebo nastydeš."

„Musíme dovnitř," řekl jsem já.

Bauer přikývl, ale nějakou dobu jsme se nepohnuli z místa. Jednodušší by bylo udělat první krok, kdyby bylo město zničeno, rozrušeno větry, kdyby bylo mrtvé.

Toto město ale mrtvé nebylo. Jenom se tak tvářilo. Jako kdyby si na nás vymyslelo zvláštní hru.

„Jdem?" zeptal jsem se.

„Opatrně," ozval se hlas.

Zachvěl jsem se. To promluvil kapitán.

„Mohou tam být schována všelijaká zvířata."

Dveře zaskřípaly. Místnost za nimi byla rozlehlá, temná a vracela ozvěnu. Prošlapaný koberec se táhl mezi dvěma řadami kulatých stolů. Byly jeden jako druhý, jenom na jednom ležela povalená váza s uraženým uchem.

Procházel jsem mezi nimi, šero rostlo a šedivá okna za zády se rázem proměnila v oči provrtávající nás pohledy. Bauer zapojil světluhu na přilbě, cvakl knoflík na pouzdru s pistolí. Krypt odskočil a rukojeť zbraně se zaleskla.

„Co kdybyste se takhle vrátili?" zeptal se Gusjev vysílačkou.

„Tady vedou dolů schody," řekl Bauer. „Sestoupíme."

Dveře na konci úzkého schodiště byly zavřeny. Bauer stiskl kliku. Vtom se kolem nich rozsvítilo světlo. Ne příliš prudké, rovnoměrné, nažloutlé. Se zaskřipáním odjela do strany mříž. Ocitli jsme se ve skladu.

„Kdyby tu byla třeba jediná mrtvola," řekl Gusjev a procházel se po společné kajutě. Vysoko zvedal nohy a překračoval kupy fotografií, grafů a výpočtů. „Nebo aspoň jediná živá duše! Jak se jim podařilo zničit se bez jediné stopy? Můžete mi to vysvětlit?"

„Ne."

„Co to bylo za neštěstí, která smetlo z planety všechny živé? Prohledali jsme přece už několik měst, posílali jsme biosondy do moře, vláčeli se po horách. Co to bylo? Absolutní zbraň?"

„Absolutní zbraň by zničila i vlky, jeleny a ptáky," odpověděl kapitán. „Zvířata ale zůstala naživu. Téměř všichni jsou v zimním spánku, ale žijí. Čekají na léto."

„Třeba se uchýlili do podzemních jeskyní. Ale proč? Přece bychom nepřehlédli jeskyně, kde žije půl druhé miliardy rozumných bytostí."

Bauer seděl na podlaze, zdola se díval na Gusjeva a řekl:

„Klasická situace. Tajemství Marie Celesty."

„Cože?"

„Copak si nevzpomínáš?"

„Nevzpomínám."

„Před dvěma sty lety objevili v oceáně loď. Jmenovala se Maria Celesta. Bílé plachty napínal vítr a tak dále. Všechno bylo v naprostém pořádku - do lodi netekla voda, ani stopa po požáru. Ale taky ani jediný člověk na palubě. Po moři pluje opuštěná nepoškozená loď. Na plotně hrnec, na palubě dětská hračka. Záchraně čluny nepoškozeny. Tajemství nebylo do dneška odhaleno."

„Co když tu šlo o nějakou epidemii?" řekl jsem.

„Z toho by se dala udělat spousta všelijakých hypotéz. Třeba že se mrtví rozplývali ve vzduchu, a divoká zvěř byla na nemoc imunní."

„Jo," řekl Bauer, „u nich doma žila domácí zvířata. Ta tu taky nejsou."

„A ještě jedna maličkost," řekl Gusjev při prohlížení nějaké fotografie, „neznají vůbec zimní oblečení."

„A nějaké topení."

Kapitán se protáhl a bylo slyšet, jak si láme prsty.

„Zůstaneme tedy u pracovní hypotézy. Řekněme, že dřív taková chladna neznali. A když uhodily mrazy, nebyli na ně připraveni. A pak se to něco stalo."

S Bauerem jsme stáli v chodbě obytného domu. Podle plánu práce jsme měli jednu takovou stavbu změřit, vyfotografovat, shromáždit vzorky.

„Utři si nohy," řekl Bauer, který mezitím vstoupil do první místnosti. „Mají tu koberec. Naděláš jim tu."

Vnější stěna místnosti byla zakulacená, kopírovala vlastně tvar kopule, která ukrývala budovu. Na zdi visel velký obraz s lesem. Bujný, zelený, rozkvetlý les. Po celé podlaze ležel modrý koberec. Vypadalo to tu, jako kdyby ten, kdo tu bydlel, odešel včera. Jestliže z náměstí lidé stačili všechno sklídit, pak tady to nestihli. Na stolku jsou poházené časopisy, titěrné bačkůrky stály u pohovky, dveře skříně byly pootevřeny, na věšácích visely šaty, bundy, tuniky,

přehozy, všechno ale letně lehké.

Bauer sfoukl prach s časopisu a otevřel ho.

„Zvláštní na tom všem je," řekl, „že náš palubní Mozek doposud nerozšifroval jejich jazyk. Třeba právě v tomhle časopise je napsáno: blíží se zima, sbalte si věci a utíkejte."

„Bane," řekl jsem, když jsem vstoupil do vedlejší místnosti. „Všechno se to stalo znenadání. Nestačila po sobě ani ustlat."

„Proč zrovna ona?"

„Tady bydlela žena."

Prošel jsem do kuchyně. Lednička byla prázdná. Otevřel jsem okenici. Venku stále zuřila bouře, bílí vlci se shromáždili u pásového vozidla a očichávali je.

„Měls pravdu," řekl Bauer.

„V čem?"

„Bydlela tu žena."

Zvedl jsem ručnik. Hospodyně ho odhodila ledabyle na stůl, takže visel k podlaze.

„Pojď sem. Podívej se, jak vypadala."

Bauer měl na kolenou tlusté album. Byly v něm kresby, amatérské, nesmělé, několik fotografií, nápisy různobarevnými tušemi, okaté květy a šestinohá zvířata v rozích všech stránek.

Na první stránce byl nalepen akvarelový portrét dívky s udiveným obočím, něžným nosem a plnými výraznými rty. Oči měla tmavomodré.

„Nikdo tě sem nezval," řekl jsem. „A nikdo ti nedovolil brát si cokoli odtud."

„Já přece nemůžu za to, že tu na mě nikdo z nich nepočkal."

Album jsem vzal s sebou. Nikomu tu přece k ničemu není.

„Dokonce se ani nedozvíš, jak se jmenovala," řekl Bauer cestou k našemu vozidlu.

„To není důležité," řekl jsem. „Budu jí říkat Kristýna. Už dávno jsem se chtěl seznámit s dívkou, která by se jmenovala Kristýna."

„Zůstaneme tu do jara," řekl kapitán. „Spojil jsem se se Zemí. Zítra sem vylétá expedice. Máme zatím shromažďovat informace."

Na dva týdny, co zbývaly do příletu expedice, jsem se přestěhoval do města. Nic mi tu nehrozilo a kapitán mi dovolil bydlet v Kristýnině domě. Bauer si ze mne dělal legraci, ale když jsme toho měli za celý den plné zuby, když jsme se marně pokoušeli proniknout do Modrých věží třicích jako svíčky na okrajích města, usazoval se na druhé pohovce, vařil silný čaj a ještě dlouho po půlnoci jsme spolu mluvili o městě, tolik už známém, ale i cizím, dokud se nám nepodaří odhalit tajemství jeho jazyka.

Kristýnin portrét jsem si postavil na stolek u pohovky. Vedle ní jsem postavil bílého vlčka, kterého jsem si vzal v podzemní garáži z jejího vozu. Často se mi zdálo jedno a totéž. Asi proto, že jsem toužil uvidět něco takového ve skutečnosti. Ráno. V předsíni jsou slyšet lehké kroky. Pak někdo vstoupí do místnosti, otevře okenice, dovnitř vtrhne sluníčko. Otevřu oči, Kristýna stojí přede mnou a říká: „Vstaň, vždyť prospíš soudný den."

Planeta se pomalu blížila ke slunci. Oteplovalo se. Sluneční paprsky se už prodíraly šedivými mraky, závěje mizely před očima, na okamžik utichla bouře.

„Zítra nebo pozítří," řekl, když se natáhl na koberci, „si mozek poradí konečně s tím jejich jazykem."

„Pozítří nám končí služba."

„Nevadí, přijdou sem jiní. Ještě mi dělají starosti ty Modré věže. Chtěl bych vědět, co se tam skrývá. Je to jediná stavba na planetě, kterou se nám nepodařilo otevřít."

„Poslyš, a co když tam jsou ukryti lidé?"

„Ptáš se, a sám víš, že je to nesmysl."

„Hm. Napiješ se čaje?"

„Hned na něj postavím."

Nestačil to udělat, ozval se kapitán:

„Od rovníku se blíží teplá vlna. Čert ví, co se tu bude dít tak za dvě hodinky. Takovou bouřku jsme ještě nezažili."

Bouřka začala zuřit za hodinu. Neskončilo to ani k ránu. Rychlost větru dosahovala osmdesáti metrů. Teplota stoupala před očima, do sněhu se zařezávaly proudy vody. Druhý den navečer bylo město zatopeno, voda dosáhla k oknům, řeky se řítily k jezerům a k moři.

Té noci jsem dlouho vysedával nad hlášením a statistikami. Spal jsem špatně, každou chvíli jsem se probouzel. V noci mi nevím proč volal Bauer a nadšeně křičel, že Mozek rozšifroval konečně jejich jazyk, že teď už vědí všechno, že v tom není žádné tajemství, ale mně se chtělo přišerně spát, a tak jsem ho zdvořile požádal, aby mi to všechno řekl až ráno a vypnul jsem vysílačku...

Přišlo ráno. Jako vždycky jsem naslouchal zvukům domu. U dveří se rozlehly hlasy. Pak se někdo zasmál. To se smála Kristýna. Neotvíral jsem oči, protože jsem nevěděl, jestli se mi to jen nezdá. Čekal jsem, jestli se v předsíni ozvou lehké kroky.

Bouchly dveře. Kristýna se zdržela v předsíni. Přirozeně, vždyť tam visí můj skafandr. Chtěl jsem říct, aby se nebála, ale došlo mi, že mi nebude rozumět. Tak jsem ležel se zavřenýma očima.

Kristýna vešla a zůstala stát ve dveřích. Teď uvidí bílého vlčka a svůj portrét na stolku. Nehýbala se. Místnost se naplnila bzučením, to zapojila okenice. Bylo tu hned světleji. Dokonce i skrze zavřené oči sluníčko bilo do očí. Pak jsem pochopil, že se mi to nezdá.

Kristýna stála u dveří.

„Dobré ráno," řekl jsem. „Nezlobte se, že jsem se k vám sem nastěhoval."

„Dobré ráno," řekla Kristýna. „Já se nezlobím."

Teprve pak jsem si všiml, že má na prsou krabičku s elektronickým tlumočnickem. Za jejími zády najednou vyrostl Gleb.

„Nespali jsme celou noc," řekl. „Ty si klidně vypneš vysílačku, za to ještě dostaneš svůj díl od kapitána!"

„Nojo," řekl jsem a nemohl jsem odtrhnout oči od Kristýny.

V den odletu jsem se jí zeptal:

„Co dneska děláš?"

„Pracuji," řekla mi Kristýna. „To přece víš. První týden dáváme město do pořádku. Všichni pracují. Kdybys tu zůstal, naučila bych se od tebe rusky."

„To nemůžu," řekl jsem, „ale přiletím, jak jen to bude možné."

„Tomu nevěřím," řekla Kristýna.

„Mohl bych si vzít na památku tvůj obrázek a bílého vlčka?"

„A proč?"

„Vezmu si to."

Stáli jsme u letní kavárny. Vonělo to tu čerstvými barvami. Bauer riskantně předjel autobus a zastavil rovnou u nás.

„Já věděl, kde tě hledat," řekl. „Dobré ráno, Deli."

„Kristýno," opravila ho.

„Jedeme k Modré věži," řekl Gleb. „Chceš s námi?"

„Proč?" divila se Kristýna. „Byla jsem tam docela nedávno. Nemám je ráda. Dělá se mi tam špatně od žaludku."

„Dnes přijdou poslední. Ti, kdo se zdrželi na podzim při konzervaci energetické stanice."

„Vyprávěls mi o Marii Celestě," řekla Kristýna. „Třeba se tam stalo to, co u nás."

„Sotva. K takovým věcem náhodně nedochází."

„U nás to byla taky náhoda. Teprve pak vznikla teorie. A první stroje času."

„Objev většinou vznikne s nutností. Na Zemi to ještě není nutné."

„U nás ano."

„Aby ne," řekl Bauer. „Zima vás ochuzovala o půl života. Planeta na šest měsíců vymírala. Dá se vydržet mráz, dají se vynalézt boty, ale to všechno je jen obrana, ne útok."

„My jsme na zimu zaútočili," řekla Kristýna. „Nezlobte se, musím už jít."

„Zavezeme tě tam," řekl Bauer.

„Je to kousek, děkuju. Uvidíme se před odletem."

Kristýna si přitáhla přehoz a rozběhla se.

Stačili jsme dojet k Modré věži. Technik nás zavedl k časovým komorám právě ve chvíli, kdy odtud vycházeli dělníci z energetické stanice.

Bylo to zvláštní dívat se, jak se otevírají dveře nikam, do času, do loňského podzimu. A je dost zvláštní si představit, že těmi dveřmi prošlo za tři dny veškeré obyvatelstvo města. Teď vyjdou poslední a věž bude až do podzimu odpočívat. Do podzimu, než vypuknou deště, než se ze šedivých mraků začne sypat první sníh a než vítr začne rvát ze stromů listy, než se znovu rozsvítí kontrolní přístroje, zahučí generátory a vytvoří se časové pole. Obyvatelé města doma sklídí, zavřou za sebou dveře, promažou soustruhy, zajedou s auty do garáží, vypnou světlo, vezmou s sebou domácí zvířata a shromáždí se u Modrých věží, naposledy pohlédnou na zamračenou oblohu a vstoupí do časové komory. Na okamžik se zatemní vědomí, všech se zmocní slabost a pak se znovu rozsvítí světla u stropu: je možno vyjít ven.

V lidském životě uplyne minuta, planeta zestárne o půl roku. A neexistuje zima, neexistují měsíce ztracené na boj s krutou přírodou, nepotřebují teplé oblečení, palivo...

Několik dní je třeba na úklid města, na natření domů ohlodaných vánicemi, a život jde dál. Až do podzimu. Pak znovu celá planeta odejde do časových strojů, aby ze svého života vyškrtla zimu. Na planetě znovu na šest měsíců začne vládnout zima a ve městech opuštěných lidmi budou vládnout bílí vlci a sněhové bouře.

Starší muž v bílé kombinéze s modrým „bleskem" na rukávě, který vycházel jako poslední, předal technikovi kartu ve tvaru čtverce.

„V pořádku," řekl. „Běžte."

Lidé, kteří vyšli z věže, se zastavili, upravovali si vlasy, mžourali očima, rozcvičovali se, jako po chvilkovém spánku.

Z reproduktoru nad vchodem do věže se ozývaly stručné povely.

Asi za pět minut bylo po všem: těžké ocelové dveře shora sjely a oddělily tak minulý podzim od dnešního dne.

Kristýna nás vyprovodit nepřišla.

To nevádí, přiletím sem příští jaro, bez zaklepání vstoupím do prázdného domu, lehnu si na pohovku hned v krajní místnosti a budu čekat na ráno, až se v předsíni ozvou lehké kroky.

Volba

Bylo dusno a člověk měl chuť udělat pořádný průvan, jenomže pořád někdo zavíral dveře. Byl jsem unaven. Tak

unaven, že před pěti minutami, ještě než jsem zvedl sluchátko, jsem se snažil vymyslet nějaký důvod, který by mi zabránil uvidět Katrin. A když už jsem vytáčet číslo, představil jsem si, co Katrin teď řekne - že se nemůže se mnou setkat, protože má schůzi. Katrin zvedla sluchátko a řekla, že bych mohl zavolat i dřív. Vedle stolu s telefonem se zastavil Krogius, položil na stůl tašku s konzervami a piskovým cukrem. Chystal se na chalupu. Zůstal stát vedle telefonu a čekal, až domluví. Ztrápeně mě pozoroval. Katrin mluvila potichu.

„Cože?“ zeptal jsem se. „Mluv nahlas.“

„Za čtyřicet minut,“ řekla Katrin. „Tam, jako vždycky.“

„Tak vidíš,“ řekl jsem Krogiovi, když jsem položil sluchátko. „Už můžeš volat.“

Bylo dusno. Na Puškinovu ulici jsem šel pěšky, abych si nějak ukrátil čas. U Čajkovského sálu prodávali ve stánku karafiáty, byly ale zvadlé, navíc jsem pomyslel, že kdybychom s Katrin někam šli, budu vypadat jako kavalír. Přepadl mě hloupý pocit, jako kdyby tohle všechno už patřilo minulosti: Katrin mě čeká na půlkulaté lavičce, u Puškinových nohou stojí květináč s povadlými květy a vyrudlou kyticí chrp.

Také že to tak bylo. I s těmi chrpami. Jenom Katrin se opozdila, tak jsem si sedl na volný okraj lavice. Nesahal sem stín z keřů, proto tu vlastně nikdo neseděl. Katrin nepřišla sama. Za ní, nebo spíš vedle ní, šel velký urostlý muž s malou bradkou, která mu hloupě trůnila na bradě, takže vypadal jako podvodník. Na hlavě měl bílou čepičku a kdyby bylo o něco chladněji, oblékl by si jistě semišové sako. Pozoroval jsem toho chlapíka, protože na Katrin jsem se dívat nemusel. I tak jsem ji znal už dobře.

Katrin mě vyhledala, přišla ke mně a sedla si. Ten chlapík si sedl taky. Katrin dělala, že mě nezná, a já jsem se na ni taky nedíval. Chlapík řekl:

„Je tu horko. Úplná pekárna. Člověk by tu snad dostal úpal.“

Katrin se dívala rovnou před sebe a on se kochal jejím profilem. Chlapík měl upoceně čelo, i tváře se mu leskly.

Odvrátila se od něho a řekla koutkem úst:

„Udělej ze sebe pavouka. Vystraš ho až k smrti. Jen abych ho už víckrát neviděla.“

„Říkala jste něco?“ zeptal se chlapík. Já jsem se setkal s jeho očima a přeměnil se v obrovského pavouka. Měl jsem tělo bezmála půl metru dlouhé a nohy mi měřily dobrý metr. Vymyslel jsem si kusadla jako zakřivené pilky pomazané páchnoucím jedem. Chlapík hned nepochopil, co se to děje. Tak jsem proměnil Katrin v pavoučici a udělal jsem, aby pocítil pod prsty chlad a slizkost chitinového pancíře. Muž si přitiskl roztažené prsty na prsa a druhou rukou si mával před očima.

„Sakra,“ řekl. Ještě jednou se na mě opovážil pohlédnout, a tak jsem mu podal přední nohu s drápem. Utekl.

Katrin se rozesmála.

„Díky,“ řekla. „Vede se ti to senzačně.“

„Neutekl by, kdybych i z tebe neudělal pavoučici.“

„Že se nestydíš,“ řekla Katrin.

„Dneska je strašně dusno,“ řekl jsem.

„Nepůjdeme do parku? Napijeme se piva.“

„Je tam spousta lidí,“ já na to.

„Ty jsi přece sám říkal, že v pátek všichni rozumní lidé odjíždějí z města pryč.“

„Tak jak chceš.“

„Tak pojď, třeba seženeme taxíka.“

Na stanovišti byla obrovská fronta. Slunce klesalo až ke střechám a připadalo nám, že se až příliš přiblížilo k Zemi.

„Tak něco udělej,“ řekla Katrin.

Vystoupil jsem z fronty a šel jsem shánět nějaké auto. Na rohu jsem uviděl prázdné auto, proměnil jsem se ve známého herce Jurije Nikulina.

„Kam chceš jet?“ zeptal se šofér, když jsem mu strčil do okénka hlavu.

„Do Sokolníků.“

„Tak nasedni, Juro,“ řekl šofér.

Zavolal jsem na Katrin.

Pod vysokými stromy bylo u vchodu chladno a všechny lavičky byly obsazeny. Před námi za kulatou vodní nádrží se tyčila kopule. Najednou mě napadlo, že Gurov si přečte můj a Krogiov referát někdy v pondělí, v úterý přijde do laboratoře. Krogius sám dobře nevěděl, co jsme to napáchali. Já jsem to ale věděl.

V lese protkaném pěšinkami u nějakého dávno nenatřené plotu se Katrin zastavila, rozložila na zem dvoje noviny. Usedli jsme na trávu. Katrin dostala chuť na pivo, vytáhl jsem láhev z aktovky. Koupil jsem ji cestou z práce, protože mě napadlo, že Katrin bude mít chuť na pivo. Přistoupil jsem k plotu abych mohl láhev otevřít. Před plotem byla velká strouha a mě napadlo, že ji mohu přeletět, ne přeskočit, ale přeletět. Na pěšině se však objevily dvě ženy s dětskými kočárky, a tak jsem strouhu přeskočil.

„Chtěla bys umět létat?“ zeptal jsem se Katrin.

Katrin mi zblízka pohlédla do očí a já jsem si všiml, jak se jí zmenšily panenky, když na ně dopadlo sluneční světlo.

„Vůbec ničemu nerozumíš,“ řekla. „Nedovedeš číst myšlenky.“

„Nedovedu,“ řekl jsem.

Popíjeli jsme pivo, podávali si láhev jako dýmku míru.

Katrin seděla, dlaní se opírala o trávu, měla stíhlou ruku.

„Katrin,“ řekl jsem jí, „provdej se za mne. Mám tě rád.“

„Nevěřím ti,“ řekla Katrin. „Protože jsi sem přišel z vesmíru, jsi cizí člověk. Nebezpečný.“

„Vyrosl jsem v dětském domově," řekl jsem. „To přece víš. Slibuji ti, že nebudu nikdy nikoho hypnotizovat. Tebe tím spíše ne."

„A tys mě už někdy hypnotizoval?"

„Jenom když jsi to chtěla. Třeba když tě tehdy bolel zub. Pamatuješ? Nebo když jsi chtěla vidět žirafu na náměstí."

„A už jsi mne někdy hypnotizoval, abych tě měla ráda?"

„Nemluv nesmysly."

Dopili jsme pivo, láhev jsme postavili tak, aby byla vidět a aby si ji někdo za nás odevzdal. Mluvili jsme o docela zbytečných věcech, dokonce o Taťanině otčimovi, o lidech, kteří chodili kolem nás a dívali se na nás. Vyšli jsme z parku, již za tmy, dlouho jsme stáli ve frontě na taxíka, a když jsem Katrin doprovázel k domu, ani jsme se nedomluvili, kdy se příště sejdem.

Šel jsem domů pěšky a bylo mi smutno. Zkonstruoval jsem věčný motor a dokonce jsem dokázal, že bude fungovat. Důkaz to byl nesmírně složitý, až jsem téměř zapomněl na Katrin, než jsem došel do ulice, kde bydlím. Tady mi bylo jasné, že až přijdu domů, zazvoní telefon, Krogus řekne, že z toho našeho nápadu nic nebude.

Otevíral jsem dveře a bylo mi jasné, že někdo sedí v tmavém pokoji a čeká na mne. Zabouchl jsem za sebou dveře a pomalu jsem je zavřel na řetízek. Rozsvítil jsem v předšíní. Člověk, který seděl v setmělém pokoji, věděl, že o něm vím, ale ani se nepohnul. Zeptal jsem se:

„Proč si nerozsvítíte?"

„Trochu jsem si zdříml," odpověděl neznámý. „Dlouho jste nešel."

Vešel jsem do pokoje a stiskl vypínač.

Z toho člověka čísel autorita. Proto jsem se začal taky tvářit autoritativně a pokusil jsem se vnutit hostovi myšlenku, že mám modrou proužkovanou kravatu.

Prošel za mnou do kuchyně, vytáhl z kapsy sirky, zapálil plyn, já jsem si zatím nasypal kávu. „Necítíte se příliš osamělý?" zeptal se mne.

„Vůbec ne."

„Ani dnes ne?"

„Dneska trochu ano."

„Proč jste se doposud neoženil?"

„Děvčata mne nemají ráda."

„Možná že jste si na samotu zvykl?"

„Dost možná."

„Máte přátele?"

„Mám spoustu přátel. A jak jste se sem vůbec dostal?"

Člověk pokrčil rameny a řekl: „Přiletěl jsem, okno bylo otevřené."

Neznámý přešel po místnosti, zastavil se u police a přejel prstem po hřbetu knih, jako kdyby přejel klackem po tyčkovém plotě.

„Tak," řekl profesionálním hlasem. „Nejednou jste si kladl otázku, proč nejste jako ostatní. A odpověď jste nenalezl. Současně vám něco bránilo obrátit se na lékaře. Už v dětském domově jste se učil lépe než ostatní. Podstatně lépe. I učitelé se tomu divili."

„Druhá cena na matematické olympiádě," řekl jsem. „Ale učitelé se tomu nedivili. Medaili jsem nedostal."

„Nedostal jste ji právem," řekl host. „Bál jste se svých schopností. Dokonce jste přesvědčil Krogia, že je plnoprávným spoluautorem toho vašeho nápadu. A to není pravda. Máte obrovskou schopnost přesvědčit druhého. Dokážete vnuknout kterémukoli člověku cokoli."

„Vám taky?" zeptal jsem se.

„Mně ne," odpověděl můj host.

„To je zvláštní," řekl jsem. „Teď mi řeknete, že jste můj rodák a že nás spojují neviditelné genetické spoje."

„Správně," řekl host. „Kdyby tomu tak nebylo, nenapadlo by vás, že vás tu čekám, aspoň byste se trochu divil, kdybyste našel neznámého člověka v zamčeném bytě. Podivil byste se mému sdělení, že jsem vletěl do bytu ve třetím patře. Poslyšte, už umíte létat?"

„Nevím," přiznal jsem. „A co ještě umím dělat?"

„Stačí vám pohlédnout na stránku, abyste si zapamatoval text, sčítáte, násobíte, odmocňujete tak snadno a rychle, že byste mohl klidně vystupovat ve varieté, nemusíte spát několik dní, jíst také ne."

„Třebaže dělám rád jedno i druhé, do varieté mě to netáhne."

„To je otázka zvyku," řekl chladně host. „Vliv prostředí. V dětském domově dbali na to, abyste spali pravidelně v noci. Umíte vidět spojitosti mezi fakty a jevy, zvláště mezi těmi, které ještě nejsou známé. V místním měřítku jste génus. I když nedokážete zdaleka všech svých vlastností využít a o všech nemáte ani tušení."

„Na příklad?" zeptal jsem se.

Host se v mžiku rozplynul ve vzduchu a vznikl za mými zády. Pak se pomaloučku vrátil k polici, vytáhl odtud anglicko-ruský slovník a pustil ho. Slovník zůstal viset ve vzduchu.

„To všechno dokáží i já?" zeptal jsem se bez zvláštního ohromení,

„To není ještě všechno."

„Mně to už stačí."

„Musíte se učit. Musíte se vrátit do prostředí, které je pro vás přirozené. Musíte se dostat mezi sobě rovné."

„Hm," řekl jsem. „Podle vás jsem tedy mutant, genetická zrůda. A ke všemu ještě nejsem sám."

„To ne," řekl host. „Jste tady prostě cizí."

„Já jsem se tu narodil."

„Nenarodil."

„Narodil jsem se ve vesnici. Mí rodiče zahynuli při požáru v lese. Lidé mě našli a převezli do města."

„Nikoli."

„Tak jak to bylo?"

„Měli jsme vás najít mnohem dřív. Nebylo to snadné. Mysleli jsme si, že nezůstal nikdo naživu. Byl to výzkumný koráb. Kosmický koráb. Byli v něm vaši rodiče. Shořel. Vás ještě stačili z korábu katapultovat. Vznikl požár v lese. Při něm shořela vesnička lesního závodu. Požárníci vás našli živého a nezraněného, měl jste jenom strašný hlad, nevěděli, že vás až do konce požáru chránilo silové pole."

Poslouchal jsem ho, ale trápilo mě něco jiného. „Budu muset odletět s vámi?" zeptal jsem se.

„Samozřejmě," řekl host. „Copak mi nevěříte?"

„Věřím," řekl jsem. „Jenom zavolám Krogiovi."

„To je zbytečné," řekl host. „To, co jste spolu udělali, Země zatím nepotřebuje. Nepochopí vás. Vysmáli by se vám i akademici. Vůbec se divím, že jste dokázal Krogiovi namluvit, aby uvěřil takové myšlence."

„Vždyť na ni není nic nesmyslného."

„To není. Tak za sto let se k ní na Zemi dostanou. My se do toho nesmíme vměšovat."

Zvedl jsem sluchátko. „Dobře," řekl jsem. Vytočil jsem číslo Katrin.

Host položil ruku na přístroj. Znovu měl lidskou podobu.

„Tím to končí," řekl. „I osamocení. I nutnost žít mezi bytostmi, které vám tolik ustupují. Ve všem. Kdybych vás nenašel, zahynul byste. Jsem o tom přesvědčen. Teď si musíme pospíšet. Koráb nás čeká. Není tak snadné se k vám dostat, až na samotnou hranici galaxie. Zavřete byt. Hned tak vás postrádat nebudou."

Když jsme odcházeli, na schodech jsem slyšel zvonit telefon. Udělal jsem krok zpátky.

„To je Krogius," řekl host. „Mluvil s Gurovem. Gurov nenechal na té vaší práci kámen na kameni. Teď Krogius na všechno zapomene. Brzo."

„Já vím," odpověděl jsem. „Byl to Krogius."

V mžiku jsme doletěli ke korábu. Vznášel se nad křovisky, byl malý, zpola průhledný a na první pohled naprosto neschopný vykonat tak dalekou cestu.

„Poslední pohled?" zeptal se host.

„Ano," řekl jsem.

„Zkuste přemoci všechny smutek, který ve vás je," řekl host. „To není z loučení, to je z neznalosti, z nemožnosti pohlédnout do budoucna. Zítra se nad tím vším jen pousmějete, když si vzpomenete na drobné radosti a malé nepříjemnosti, které vás tu obklopují. Těch nepříjemností bylo víc."

„Bylo," souhlasil jsem. Zlehka a teple mě objal vzduch korábu.

„Startujeme," řekl host. „Nebudete cítit žádné přetížení. Dívejte se na mě soustředěněji, nemůžete uniknout z pozemské podoby."

Hostem projížděly perleťové vlny, když si pohrával řídicími přístroji. Uviděl jsem skrze poloprůhlednou podlahu korábu, jak se tmavá zeleň parku vzdaluje stále rychleji, jak se k sobě přibližují a jak se zmenšují body pouličních světel a oken. I Moskva se už proměnila ve světlou skvrnu na těle Země.

„Nikdy toho nebudete litovat," řekl mi host. „Zapojím hudbu a hned pochopíte, jakých vrcholů může dosáhnout rozum soustředěný na krásu." Znovu jsem zaslechl, jak zvoní telefon v opuštěné, neuklizené místnosti, telefon, jehož sluchátko bylo obaleno modrou izolací, protože jeden z mých neopatrných přátel telefon shodil se stolu, když si chtěl udělat místo pro šachovnici.

„Já půjdu," řekl jsem hostu.

„Ne," řekl on. „Teď už je pozdě na návrat. A je taky nesmyslné vracet se do minulosti. Do dávné minulosti."

„Na shledanou," řekl jsem.

Opustil jsem koráb, protože za ten večer jsem se přiučil mnohému, o čem jsem před tím neměl ani potuchy.

Země se blížila, z Moskvy se z jediného svítícího bodu stala spousta drobných světelek. Dalo dost práce najít můj čtyřpatrový blok, tolik podobný ostatním a tolik smutný.

Dohnal mě hostův hlas:

„Odsuzujete se k životu plnému nedořečeného, plnému trápení a ponižování. Celý život budete toužit po nás, po mně. Bude ale pozdě. Vzpamatujte se. Nesmíte se vrátit."

Dveře na balkón byly otevřené. Telefon už nezvonil. Nahmatal jsem ho, aniž jsem rozsvítil světlo. Zavolal jsem Katrin. Zeptal jsem se jí:

„Katuško, tys mi volala?"

„Ty ses zbláznil!" řekla Katrin. „Už je hodina po půlnoci, všechny sousedy probudíš."

„Tak volalas mi?"

„To byl jistě ten tvůj bláznivý Krogius. Hledá tě po celém městě. Má nějaké potíže."

„Škoda," řekl jsem.

„Že má Krogius nepříjemnosti?"

„Ale ne, škoda, žeš mi nevolala ty."

„Proč bych ti měla volat?"

„Abys mi řekla, že si mě chceš vzít."

„Blázníš. Už jsem ti řekla, že si nikdy nevezmu někoho, kdo sem přiletěl z vesmíru a navíc šilence, který mi dokáže namluvit, že je třeba Belmondo.“

„Nikdy si mě nevezmeš?“

„Běž spát,“ řekla Katrin. „Nebo tě budu nenávidět.“

„Do kdy zítra děláš?“

„To ti může být jedno. Mám schůzku.“

„Máš schůzku se mnou,“ řekl jsem přísně.

„Dobře, tak s tebou,“ řekla Katrin. „Jenom si ale nemysli, že s tvým návrhem souhlasím.“

„Já teď nejsem schopen pořádně myslet.“

„Zdravím tě,“ řekla Katrin. „Zavolej Krogiovi. A uklidni ho. Nebo se zblázní.“

Zavolal jsem Krogia a uklidnil ho.

Když jsem usínal, vzpomněl jsem si, že mi došla káva a že ji zítra budu muset koupit.